

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Bakıda qışa
bel və
kürəklə
hazırlıq
yazısı səh.3-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 21 noyabr 2025-ci il Cümə № 211 (8821) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

ABŞ nəşrindən anti-Azərbaycan sorğusu

"Azərbaycanla sülhə danışıqlar yolu ilə nail olmaq olarmı" sualına verilən 69,2 faiz "xeyr" cavabı kimlərin marağındadır?

yazısı səh.5-də

Ukrayna üçün yeni sülh planı

yazısı səh.5-də

Paytaxt rayonlarının icra başçıları kimlərdir?

yazısı səh.3-də

Hansı dövlət qurumları ləğv olunacaq?

yazısı səh.2-də

Moskva Türk Dövlətləri Təşkilatına qarşı

yazısı səh.4-də

İki bitərəf deputat YAP-a keçir

yazısı səh.6-da

Bakı "Qara qitə"də nə axtarır?

yazısı səh.9-da

Dörd kəndimizin qaytarılması gerçəkləşir

yazısı səh.13-də

Payız niyə yay kimi keçir?

yazısı səh.15-də

YAP-ın qərinə yaşı

yazısı səh.6-da

Büdcə müzakirələri bu gün yekunlaşır

yazısı səh.12-də

Naxçıvan özü özünü maliyyələşdirəcək?

yazısı səh.15-də

Qərar verildi - COP31 bu ölkədə keçiriləcək

yazısı səh.7-də

NAXÇIVANA GEDƏN YOL - 99, YOXSA 49 İL?

Nikol Paşinyan Zəngəzurun icarə müddəti ilə bağlı pozucu mövqe tutmağa başlayıb; onun ABŞ və Rusiya arasında oyunları böyük fəsadlar yarada bilər...

yazısı səh.8-də

Vacib anons - sərhədlər tezliklə açılmaya bilər

Hökumət bu məsələni həll etməyə çalışır, amma...

yazısı səh.7-də

İran yenə
Nizami
Gəncəvi
"özünüküləşdirdi"

yazısı səh.10-da

Əbülfəs
Qarayevin
"London
mühazirəsi"nin
şifrələri

yazısı səh.11-də

Strateji
Tərəfdaşlıq
Xartiyası üçün
Sonata

yazısı səh.4-də

Novator.az saytının bütün arxivi yoxa çıxıb

Rəqəmsal İnkişaf və Nəqliyyat Nazirliyinin Elektron Təhlükəsizlik Xidməti qanunsuz müdaxiləyə məruz qalmış Novator.az saytının müraciətini araşdırır.

Medianews.az-ın məlumatına görə, ilkin nəticələr saytın arxivini bərpa etməyin mümkünsüz olduğunu göstərib.

Novator.az-ın Elektron Təhlükəsizlik Xidmətinə noyabrın 3-də göndərilmiş müraciətində qeyd olunmuşdu ki, sayt qanunsuz müdaxilə nəticəsində tamamilə dağıdılıb, oktyabrın 27-də saytın serverinə daxil olan dələduzlar 10 illik arxivi məhv ediblər. Serverin yerləşdiyi Namecheap.com-dan redaksiyaya verilən məlumata görə, müdaxilə Braziliya aypı (IP) ünvanı ilə olub.

Elektron Təhlükəsizlik Xidməti sayta hücumu araşdırır və redaksiyaya noyabrın 19-da verilmiş ilkin cavabda arxiv bərpasının mümkünsüz olduğu bildirilib.

2015-ci ilin payızından fəaliyyət göstərən Novator.az saytı maarifçi xətti ilə seçilib, heç bir vaxt məhkəməyə çəkilməyib, dövlət orqanının və ya başqa qurumun xəbərdarlığı, iradı ilə üzləşməyib.

Avtomobil nömrələrində defis ləğv edildi

Azərbaycanda avtomobil nömrələrində yenilik edilib.

Bununla bağlı müvafiq qərar imzalanıb.

Qərara görə, AZS 599:2025 dövlət standartına əsasən, dövlət qeydiyyat nişanlarında rəqəm və hərfər arasındakı "defis" işarələri ləğv edilib.

Xatırladaq ki, bir müddət əvvəl dövlət qeydiyyat nişanlarındakı mikroçiplər də ləğv edilmişdi.

Qeyd edək ki, bu günə qədər avtomobil nömrələrindəki defis işarəsini silən sürücülər cərimə olunurdu.

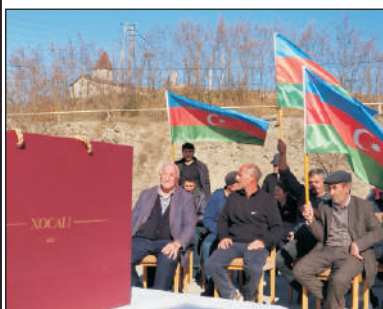
Xəstəxanalarda onlayn növbə sistemi dəyişir

Hazırda TƏBİB-in e-tebib portalında xəstənin onlayn randevu götürməsi sistemində bir klinika - Yeni klinikanı seçmək imkanı var. Pasiyentlər isə səhər tezdən gedib növbə tutmaq, qeydiyyat növbələrindən yorulub. Sistemin təkmilləşdirilməsi prosesi başa çatır.

"Medicina" xəbər verir ki, bu barədə Yeni klinikanın rəhbəri Barat Yusubov brifinqdə danışdı.

"Hər kəsin bilməsini istəyirəm ki, e-tebibdə onlayn randevu ona görə bir klinika üzərində aparılır ki, bu pilot layihədir. Biz bunu etdik ki, bütün çətinlik, problemləri görək. Növbəti ilin yarısından portalda xəstəxana sayı çoxalacaq və onlayn növbə qaydası belə olmayacaq. Artıq pasiyent bir-başına həkimin növbəsinə yazılacaq və növbəsinin neçənci olmasını bilib, həmin saata yaxın klinikaya gedəcək".

Şuşakəndə 54 nəfər qayıtdı

Noyabrın 20-də Xocalı rayonunun Şuşakənd kəndinə növbəti dəfə köç olub.

Xankəndi şəhərində, Ağdərə və Xocalı rayonlarında Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi nümayəndəsinin müavini Səbuhi Qəhrəmanov, sakinləri doğma yurdlarına qayıdış münasibətilə təbrik edərək bildirib ki, işğaldan azad edilmiş ərazilərdə həyata keçirilən bərpa və yenidənqurma proqramı çərçivəsində Şuşakənd və digər yaşayış məntəqələrində bütün əsas infrastruktur, yol, su, elektrik, qaz və digər kommunal xidmətlər tam şəkildə təmin olunub.

Qeyd olunub ki, bu mərhələ ilə birlikdə Şuşakəndə ümumilikdə 284 nəfər -yeni 76 ailə qayıdıb.

Kənd yumurtası bahaləşir

"Hazırda sənaye üsulu ilə istehsal olunan yumurtaların qiymətində ciddi bahaləşmə görmürəm, əvəzində tələbat artıb". Bunu "Qaynarinfo" ya açıqlamasında "Azərbaycan Quş Əti, Yumurta İstehsalçıları və İxracatçıları Assosiasiyası" İctimai Birliyinin sədri Mürvət Həsənlı yumurtanın qiymətinin artması ilə bağlı yayılan məlumatlara aydınlıq gətirərək deyib.

Sədrin sözlərinə görə, yaxın günlərdə müəyyən qıtlıq müşahidə oluna bilər: "Bu, mal ətinə olan tələbatın

azalması və insanların həm yumurtaya, həm də toyuq ətinə inamının artması ilə bağlıdır. Əvvəllər olduğu kimi bu gün də istehsalımız 5 milyonun üzərindədir. Lakin tələbat fərqlidir. Ötən il gündəlik tələbat 3,6-4 milyon civarında idisə, bu il 4,5-4,8 milyona, bəzən isə 5,2 milyona qədər yüksəlir".

Mürvət Həsənlı kənd yumurtasının istehsalının azalmasına da münasibət bildirib: "Kənd toyuqlarında qısa doğru yumurta istehsalı azalır. Havaların soyuq keç-

məsi buna təsir edir. Ona görə də kənd yerində istehsal aşağı düşür. Kənd yumurtasına tələbat yüksək olduğundan qiymət artımı ehtimalı daha çoxdur. Bu da müvəqqətidir".

Sədr onu da qeyd edib ki, ölkədə nə yem, nə də digər enerji daşıyıcılarının qiymətində artım yoxdur: "Odur ki, ümumi yumurta qiymətinin yüksəlməsi gözlənilmir, sadəcə, tələbat çoxalıb. Ötən il adambaşına düşən illik yumurta istehlakı 147 ədəd idisə, bu il rəqəm 194-ə çatıb".

Paşinyan Bakıdakı ermənilərlə bağlı məlumat istədi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyan ABŞ dövlət katibinin müavini Elison Hükkerlə görüşdə Bakıda məhkəməsi davam edən erməni hərbi cinayətkarların məsələsini xüsusi olaraq gündəmə gətirib.

Musavat.com xəbər verir ki, Paşinyan bildirib ki, görüş zamanı o, ABŞ Prezidenti Donald Trampın bu məsələ ilə məşğul olacağına dair verdiyi öhdəliyi xatırladı. Baş nazir həmçinin Vaşinqton tərəfinin bu istiqamətdə hansı səyləri göstərdiyi barədə məlumat verməsinə xahiş edib və mövzunun daim diqqət mərkəzində saxlanmasını tələb edib.

Paşinyan vurğulayıb ki, məsələ Ermənistan üçün prioritet olaraq qalır və bunun həlli üçün Vaşinqtonun fəal iştirakı zəruridir.

İsrailin xarici işlər naziri

Azərbaycana gəlir

İsrailin xarici işlər naziri Gideon Saar yaxın vaxtlarda Azərbaycana səfər edəcək. Bu barədə nazir özünün X sosial şəbəkəsində bildirib. O, Azərbaycanın iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbbərovla görüşdüyünü və tərəflər arasında bir sıra mühüm məsələlərin müzakirə olunduğunu qeyd edib.

Nazirin sözlərinə görə, görüşdə Qəzza ilə bağlı "Tramp Planı", Azərbaycan-Ermənistan münasibətləri, ikitərəfli əməkdaşlıq və iqtisadi əlaqələrin genişləndirilməsi əsas müzakirə mövzularından olub.

O, həmçinin 2025-ci ildə İsraildən Azərbaycana turist axınının kəskin artdığını, bu tendensiyanı təşviq etmək üçün birgə addımların davam etdiriləcəyini vurğulayıb.

İsrail XİN başçısı Bakıya səfər etmək arzusunu ifadə edib: "Təzliklə Bakıya səfər etməyi səbirsizliklə gözləyirəm. Münasibətlərimizi daha da gücləndirəcəyik".

Səfərin dəqiq tarixi hələ açıqlanmayıb.

Hansı dövlət qurumları ləğv olunacaq?

Azərbaycanda yaxın vaxtlarda dövlət idarəçiliyində genişmiqyaslı struktur islahatları və optimallaşdırma tədbirləri həyata keçiriləcək.

Məlumatla görə, artıq bu istiqamətdə hazırlanmış təkliflər planı Nazirlər Kabinetinə təqdim olunub. Təkliflərin yaxın müddətdə hökumət tərəfindən təsdiqlənəcəyi gözlənilir.

İslahatlar çərçivəsində bəzi dövlət qurumlarının ləğv edilməsi, nazirliklərdə funksional baxımdan bir-birini təkrarlayan idarə və şöbələr, eləcə də bəzi agentliklərin birləşdirilməsi planlaşdırılır.

Dəyişikliklərin əsasən Fövqəladə Hallar Nazirliyi, Elm və Təhsil Nazirliyi, İcbari Tibbi Sığorta üzrə Dövlət Agentliyi və bu agentliyin tabeliyində olan qurumları, həmçinin digər dövlət təşkilatlarını əhatə edəcəyi bildirilir.

Vüqar Məmmədov ev dustaqlığına buraxılmadı

Səbəyl Rayon Məhkəməsində "Hürriyyət TV"-nin baş redaktoru Vüqar Məmmədovun ev dustaqlığına buraxılması ilə bağlı proses keçirilib. Bu barədə onun vəkili Aqil Layıcoy bildirib. O qeyd edib ki, proses zamanı halı pisləşən, təzyiqi düşən Vüqar Məmmədov qayıtarıb. "Yaşı və səhətinin, eləcə də törətdiyi cinayətin ağır olmamasının nəzərə alınaraq, məhkəmədə onu ev dustaqlığına buraxılması barədə məsələ qaldırıldı. Çünki Vüqar Məmmədovun ürəyində problemlər var və o, həbs olunmamışdan bir neçə gün əvvəl həkim müayinəsində olub. Həkim ona əməliyyat olunmağı tövsiyə edib", - deyə A.Layıc jurnalistlərə bildirib.

Məhkəmə vəkili V.Məmmədovun ev dustaqlığına buraxılması barədə vəsatətini təmin etməyib.

Qeyd edək ki, V.Məmmədov DTX-nın keçirdiyi əməliyyat nəticəsində saxlanılıb. Səbəyl Rayon Məhkəməsi oktyabrın 31-də onun barəsində 3 ay 13 gün müddətinə həbs-qətimkan tədbiri seçib. Ona qarşı Cinayət Məcəlləsinin 182.2.4-cü maddəsi ilə ittiham verilib.

Bakıda qış mövsümünə hazırlıqla bağlı rayon icra hakimiyyətlərində ard-arda müşavirələr keçirilib. Formal olaraq məqsəd eynidir: paytaxtın kommunal və təsərrüfat xidmətlərinin güclü qar və şaxtılı hava şəraitinə nə dərəcədə hazır olduğunu müəyyən etməkdir. Bakı Şəhər İcra Hakimiyyəti məlumat yayaraq bildirib ki, iclaslara rayon xidmətlərinin rəhbərləri, təhsil müəssisələri, özəl sektorun təmsilçiləri və qurumların cavabdeh şəxsləri cəlb olunub.

Bakıda qışa bel və kürəklə hazırlıq

Paytaxtda hər il eyni ssenari təkrarlanır: azca qar yağanda avtobuslar gecikir, əsas magistral yollarda qəzalar artır, taksi qiymətləri kəllə-çarxa çıxır...

yağdığı günlərdə mərkəzi küçələr nisbi şəkildə təmizlənir, lakin şəhərin böyük hissəsi - məhəllələr, ara yollar, hündürmərtəbəli yaşayış komplekslərinin ətrafı, piyada səkiləri - saatlarla, bəzən günlərlə buz və qar altında qalır.

Qış aylarının ən ciddi problemi isə nəqliyyatın iflic olmasıdır. Paytaxtda hər il eyni ssenari təkrarlanır: azca qar yağanda avtobuslar gecikir, metro çıxışlarında sıxlıq yaranır, əsas magistral yollarda qəzalar artır, taksi qiymətləri kəllə-çarxa çıxır.

Bakıda qışa hazırlıqla bağlı müşavirələr, rəsmi çağırışlar, protokol qərarları həmişə çox olur. Problem bu sənədlərin mövsüm başlayanda necə icra olunmasıdır. Şəhər təsərrüfatının qış rejimini vaxtında aktivləşdirməsi üçün təkə kürək, bel və duz ehtiyatı deyil, həm texnika parkının yenilənməsi, həm də operativ idarəetmə sistemi tələb olunur. Əks halda, Bakı yenə ilk güclü qara təslim olacaq və sakinlər üçün tanış olan xaos təkrarlanacaq.

Nəqliyyat sahəsi üzrə ekspert Elməddin Muradlı "Yeni Müsavat"a bildirib ki, hazırlıqlara indidən başlamaq müsbət haldır. Onun sözlərinə görə, bundan əvvəlki illərdə hazırlıqlar qış aylarının ortalarında başlayırdı ki, bu isə əməli tədbirlərin gecikməsinə səbəb olurdu: "Lakin bir həqiqət də var ki, bu cür iclaslar və toplantılar qışın soyuq vaxtında səmərə vermir. Hansısa küçə-

lər yaxşı təmizlənir, hansısa yollar isə yaddan çıxıb qalır. Bu iclaslar o zaman effektiv olardı ki, havalər pisləşən zaman şəhər üzrə doğrudan da öz təsirini göstərsin. Qarlı havalarda insanlar yolda qalır, avtobus tapmır, saatlarla dayanacaqlarda gözləyirlər. Adətən bizdə hava pisləşəndən sonra hərəkətə keçib nəse etməyi planlaşdırırlar. Halbuki buna qədər artıq qurumlar hazırlıqlı olmalıdırlar. Biz keçən il bu mənzərə ilə tanış olduq. Məsələn, Bakı-Şamaxı yolu keçən il buz bağladı və texnika çatdırıb buz təmizləyə bilmirdi. Orada yol bir texnika ilə təmizlənir, bu isə yetərli deyil. Təsəvvür edin ki, yolu texnika açır və 20 dəqiqə sonra qar davam etdiyi üçün yenidən yol buz bağlayır. Bu müddətdə hərəkət etməyən nəqliyyat vasitəsi nəticədə buz bağlamış yolda qalır. Texnika isə yolun digər hissəsini təmizlədiyi üçün çatdırmır. Halbuki 20 dəqiqəlik fasilə ilə texnikalar xəttə buraxılmalıdır. Deyirlər ki, texnika yoxdur, ona görə də biri ilə idarə edirik. Niyə əvvəldən belə halı nəzərə almırlar? Hadisənin baş verməsini gözləməkdənsə, ona hazırlıqlı olmaq lazımdır. Bu problem Bakının bir çox yerlərində var. Paytaxtın əsas bir neçə küçəsi təmizlənir, yerdə qalan ara yollara isə toxunulmur. Sosial şəbəkə və platformalarda bu hal həmişə qınağa çevrilir".

Liberal İqtisadçılar Mərkəzinin sədri Akif Nəsirli "Yeni Müsavat" bildirib ki, aidiyyəti qurumlar qışa hazırlığa səthi ya-

naşırlar: "Hər il bu işə məsul olan şəxslər düşünür ki, bu qış hava yaxşı keçəcək və nə quma, nə də duza ehtiyac qalacaq. Ona görə də hazırlıqlar, sadəcə, görüntü xarakterli olur. Biz mətbuatdan hər il oxuyuruq ki, belə hazırlıqlar görülür. Ancaq elə ki, qar və yağış yağdı, işin əsl üzü ortaya çıxır. Belə çıxır ki, hər şey sənəd üzərindədir, realıqda isə heç nə yoxdur. Bakıya təsadüfən qar və ya güclü yağış yağanda nəqliyyat iflic olur, həyat dayanır. Mən qış vaxtı Rusiyanın Maqadan şəhərində olmuşam. Orada saxta 48 dərəcə idi və qar olmayan yer yox idi. Lakin nəqliyyat infrastrukturunu saat mexanizmi kimi çalışdırırdı. Bu o demək deyil ki, onlar bizdən qabiliyyətlidir, sadəcə olaraq, buna məcburdurlar. Bilirlər ki, qar yağsa və heç bir iş görməsələr, həyat onlar üçün dayanacaq."

Doğrudur, Azərbaycan mülayim iqlim qurşağında yerləşir və kəskin hava şəraiti onun iqliminə çox da xarakterik deyil. Lakin bu o demək deyil ki, qar və yağış yağmayacaq. 2008-ci ildə o vaxtki icra başçısı Hacıbala Abutalıbov yanvar ayında iclas keçirmişdi. Orada mən də var idim. O, iclasda belə bir ifadə işlətdi: "Yoldaşlar, Bakıya gözlənilmədən qar yağdı". Mən ucadan güldüm. Yanvar ayında Azərbaycanda qarın yağması niyə gözlənilməsin ki?! Bax, indi də bu prinsipə işləyirlər. Qış ayı gəlir, amma çovğuna hazırlıqsız olurlar".

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Paytaxt rayonlarının icra başçıları kimlərdir?

Süleyman Mikayılov 20 ildən çoxdur ki, bu postu tutur

Son zamanlar icra başçıları ilə bağlı müzakirələr yenidən aktuallaşıb. Bəs Bakının rayonlarına kimlər rəhbərlik edir, onlar neçə ildir eyni vəzifəni daşıyırlar? Modern.az saytı bu sualların cavabını araşdırıb.

Bakı Şəhər İcra Hakimiyyətinin başçısı Eldar Əzizov 15 noyabr 2018-ci ildən bu vəzifədədir. Qaradağın icra başçısı Süleyman Mikayılov 2010-cu ilin martından bu vəzifədə işləyir. 63 yaşlı Süleyman Mikayılov üst-üstə 20 ildən çoxdur ki, icra başçısı işləyir.

Sabunçunun rəhbəri də bu posta 2012-ci ilin aprelində təyinat alıb. Səbəyel Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vüqar Zeynalov 7 ildir icra başçısı işləyir. Xətai Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Rafiq Quliyev uzun müddət bu qurumda müxtəlif vəzifələrdə işləyib. 2019-cu ilin noyabrından icra başçısı təyin olunub.

Binəqədinin icra başçısı Elxan artıq 7 ildir ki, rayona rəhbərlik edir. Suraxanın icra başçısına gəlmə, Adil Əliyev bu vəzifəyə təyin olunan yeni kadrlardandır. O, 1994-2005-ci illərdə Daxili İşlər orqanlarında müxtəlif vəzifələrdə çalışıb. 2005-ci ildən 2024-cü ilə kimi 20 sayılı Nərimanov II seçki dairəsindən Milli Məclisin deputatı olub. Parlamentdə vitse-spiker, Gənclər və idman komitəsinin sədri vəzifələrində işləyib.

Adil Əliyev 8 iyul 2024-cü ildən icra başçısı təyin edilib. Nizami Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Coşqun Cəbrayilov 2022-ci ildən işləyir.

Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elşən Salahov əmək fəaliyyətinə 1999-cu ildə Prezident yanında Qiymətli Kağızlar üzrə Dövlət Komitəsində çalışmaqla başlayıb. 2009-cu ilədək bu sahədə işləyib.

2009-cu ildən 2014-cü ilədək "Bank Standart" Kommersiya Bankının Mərdəkan filialının direktoru işləyib. 2014-cü ildə Xəzər Rayon İcra Hakimiyyətində Təsərrüfatı şöbəsinin müdiri vəzifəsinə təyin olunub. 2018-ci ilədək həmin vəzifədə çalışıb. 2018-ci ildə Xəzər Rayon İcra Hakimiyyəti başçısının I müavini vəzifələrinə təyin edilib. 2019-cu ilədək həmin vəzifədə çalışıb.

Nərimanovun icra başçısı Elgin Həbibullayev də tərcümeyi-halını gizlədib. İcra hakimiyyətinin saytında "İcra hakimiyyətinin başçısı" bölməsi boşdur. Elgün müəllim nədən ehtiyat edir, məlum deyil. 18 fevral 2022-ci ildən işləyir.

Pirallahı Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Vasif İmanov 2013-cü ilin martından təyin edilib. 61 yaşlı Vasif İmanov artıq 12 ildir ki, Pirallahıya rəhbərlik edir. Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı Elxan İbrahimov 1982-ci il təvəllüdüdür. 2020-ci ilin aprel ayından Şamaxı Rayon İcra Hakimiyyətində icra başçının müavini, 18 fevral 2022-ci il tarixdən Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsində işləyib.

12 noyabr 2025-ci il tarixində Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsinə təyin olunub.

□ **"Yeni Müsavat"**

Sonata Koulter

ABŞ və Azərbaycan 8 avqustda Vaşinqtonda keçirilən sammitdə əldə olunmuş razılaşmaların icrası ilə məşğul olacaq birgə işçi qrupu yaradılıb. Bunu ABŞ dövlət katibinin siyasi məsələlər üzrə müavini Elison Huker Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramovla görüşdə bildirib.

Hukerin sözlərinə görə, onun regiona ilk səfəri avqust razılaşmasının irəlilədilməsi üzrə mühüm mərhələ ilə üst-üstə düşür və bu səfər həmin razılaşmanın həyata keçirilməsi üçün praktiki addımların müzakirəsinə yönəlib - ticarət və enerji əməkdaşlığından tutmuş regional əlaqələrin və təhlükəsizliyin gücləndirilməsinədək.

Dövlət katibinin müavini vurğulayıb ki, həmin danışıqlar və razılaşma ilə bağlı ikitərəfli məsələlərin müzakirəsinə səbirsizliklə gözləyir və tərəfləri həm bir-biri ilə, həm də Ermənistanla böyük iş gözləyir. "Bu danışıqlar davam etdirəcək işçi qrupunun yaradıldığını elan etməkdən məmnunam. Qrupa ABŞ dövlət katibinin köməkçisinin müavini Sonata Koulter rəhbərlik edəcək. Qrupun əsas məqsədi ABŞ və Azərbaycan arasında Strateji tərəfdaşlıq Xartiyasının hazırlanması olacaq. Bu təşəbbüs Azərbaycan və Ermənistan arasında tamhüquqlu sülh sazişinin imzalanmasına doğru irəliləyişlə birlikdə ikitərəfli münasibətlərimizi və tərəfdaşlığımızı daha da dərinləşdirəcək, həmçinin Cənubi Qafqazın mühüm ticarət dəhlizi kimi potensialını üzə çıxarmağa imkan verəcək. Prezidentlər Tramp və İl-

ham Əliyevin rəhbərliyi altında bütün bunların necə həyata keçiriləcəyini görəcəyik", - deyə o qeyd edib.

ABŞ rəsmisinin açıqlamasını prosesin sürətləndirilməsi kimi qəbul etmək olarmı? İşçi qrupunun yaradılması və fəaliyyətə başlaması razılaşmaların həyata keçməsinə tezləşdirəcəkmi?

"Alyans" Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Abutalıb Səmədov "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, işçi qrupunun yaradılması haqqında qərar 8 avqust 2025-ci ildə Ağ Evdə verilmişdi: "Həmin gün imzalanmış memorandumda açıq şəkildə göstərilirdi ki, Azərbaycanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiyanın yaradılması üçün strateji işçi qrupu yaradılmalıdır. Yeni qərar 8 avqustda verilmişdi. Bu baxımdan işçi qrupunun artıq yaradılması haqqında dövlət katibinin müavininin söylədikləri prosesi sürətləndirmək kimi qiymətləndirilə bilməz. Artıq bir neçə ay keçib və ümid etmək olardı Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiya yekunlaşmaq üzrədir. İşçi qrupu yaratmaq o qədər böyük zaman və zəhmət tələb eləyən proses deyil. Onu qısa müddətdə də etmək olar. Ancaq xartiyanın hazırlanması təbii ki, bir az zaman tə-

Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyası üçün Sonata

ABŞ ilə yaradılmış işçi qrupuna Sonata Koulter rəhbərlik edəcək - imzalanma üçün hazırlıqlar başladı

ləb eləyən məsələdir. Baxmayaraq ki, bu cür xartiyalar keçmiş sovetlər ittifaqına daxil olan bir neçə respublika ilə artıq imzalanıb və sonuncusu da Ermənistanla Co Baydenin hakimiyyətinin son günlərində imzalandı. Ona bənzər yəqin ki, bir xartiya da Azərbaycanla ABŞ arasında imzalanacaq".

Siyasi ekspert hesab edir ki, proses sürətləndirilməlidir: "Hesab edirəm ki, həm Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı, həm də xartiyanın imzalanması ilə əlaqədar işlər sürətləndirilməlidir. Çünki prezident Trampın təqribən 3 il prezidentlik müddəti qalıb və o da məlumdur ki, administrasiyalar dəyişəndə bəzən varislik gözlənilir. Ermənistan Bayden administrasiyası ilə Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiya imzaladı, ABŞ-də yeni prezident seçildi və Vaşinqtona səfər eləyən Ermənistan baş naziri çox soyuq münasibət gördü, demək olar ki, rəsmi şəxslərdən heç biri ilə görüşə bilmədi, vitse-prezidentlə vəziyyətdən çıxmaq üçün ayaqüstü bir görüş keçirmək məcburiyyətində qaldı. Bu səbəbdən Azərbaycanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq Xartiyasının mümkün qədər qısa müddətdə imzalanmasına və bu istiqamətdə müəyyən addımların atılmasına ehtiyac var. Əgər növbəti ABŞ administrasiyası

Demokratlardan təşkil olunsa, demokrat prezident hakimiyyətə gəlsə, onun hansı addımlar atacağı məlum deyil. Demokratlar əsasən Azərbaycana qarşı ədalətsiz mövqe tutmaları ilə fərqlənilir. Tramp son dərəcə enerjili və qətiyyətli bir prezidentdir, qarşısına qoyduğu hədəflərə çatmaq üçün yorulmadan çalışır və çox ciddi hədəflər də qoyub qarşısına. Onun bu enerjisindən, bu qətiyyətdən faydalanmaq zəruridir. Ondən sonra prezidentin "mərhəmətinə" qalmamaq üçün Trampın imkanlarından, xarakterindən istifadə etmək, ABŞ-nin Cənubi Qafqaza daha çox nüfuz etməsinə nail olmaq, eyni za-

manda Rusiyanın və İranın təsirinin azalmasına nail olmaq zəruridir. Bu istiqamətdə atılacaq ən mühüm addımlardan biri Azərbaycanla ABŞ arasında Strateji Tərəfdaşlıq haqqında Xartiyanın imzalanması olacaq. Proses sürətləndirilməlidir və qısa müddətdə Xartiyanın imzalanması təmin olunmalıdır".

Ekspert sonda dedi ki, xartiyanın imzalanması TRAMP marşrutu-Zəngəzur dəhlizinin açılmasını sürətləndirə bilər.

Onu da qeyd etmək ki, Ermənistanın xarici işlər naziri Ararat Mirzoyan da açıqlamasında Vaşinqtonda 8 avqust tarixində keçirilən sülh sammi-

tində kommunikasiyaların açılması ilə bağlı əsas prinsiplərin razılaşdırıldığını xatırladı. Bu prinsiplər arasında ərazi bütövlüyü, sərhədlərin toxunulmazlığı, suverenlik, yurisdiksiya və qarşılıqlı dayanır. Onun sözlərinə görə, həmin çərçivədə nəzərdə tutulan TRIPP marşrutu (Zəngəzur dəhlizi) Azərbaycanı Naxçıvanla birləşdirəcək, Ermənistanın digər ölkələrlə əlaqələrini genişləndirəcək, bölgəni daha geniş coğrafiyalarla bağlayacaq. Mirzoyan qeyd edib ki, Ermənistan Zəngəzur dəhlizi layihəsinin tezliklə reallaşması üçün fəal şəkildə çalışır.

□ **Əlibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Müsavat"

Moskva Türk Dövlətləri Təşkilatına qarşı

"Politnavigator" nəşri: "Biz dəfələrlə demişik ki, TDT Ukraynadan az təhlükəli deyil"

"Türkiyə Mərkəzi Asiya vasitəsilə Rusiyanın tərkibindəki respublikaları separatizmə yoluxdurur". Bunu "Politnavigator" nəşrində dərc olunan məqaləsində Qazaxıstan Sosialist Hərəkatının həmsədri Aynur Kurmanov yazıb.

"Biz dəfələrlə demişik ki, Türk Dövlətləri Təşkilatı (TDT) banderaçı Ukraynadan az təhlükəli deyil. Hər iki layihə "Anti-Rusiya" konsepsiyasına xidmət edir. TDT artıq Rusiya və Çin Xalq Respublikasının tərkibində olan türk xalqlarını və regionları ayırmağa yönəlib. Hazırda TDT çetiri altında Qazaxıstanın və Mərkəzi Asiyanın faktiki olaraq Türkiyə tərəfindən müstəmləkəyə çevrilməsi prosesi gedir və bu ərazilər daha geniş ekspansiya üçün trampinə çevrilir. Ankara bu il "Yeni Türkiyə" ideoloji doktrinasını rəsmən qəbul edəndən sonra bu artıq gizlə-

dilmir. Bu doktrina Atatürk respublikasının mirasını inkar edir və neosmançılıq öl-kənin xarici siyasətinin əsas xəttinə çevirir", - siyasətçi yazır.

Bu mövqe Rusiyanın hətta türkdilli dövlətdə öz adamları vasitəsilə TDT-ni gözəndən salmaq üçün kampaniyalar apardığını təsdiq edir.

Pressklub.az-ın suallarına tanınmış qazax siyasi şərhçisi Qaziz Abiyev cavab verib. O bildirib ki, imperiya ənənəsinə malik xalqlar bir-birinin təsir zonalarına müdaxiləyə həssas yanaşır: "Aydındır ki, Türkiyə bir neçə əsr güclü imperiya olub, Rusiya da güclü imperiya idi və müəyyən mənada hələ də belədir. Təbii ki, Rusiya bir neçə əsrlik rəqəbdən sonra Türkiyənin onun "yumşaq qarın" adlandırdığı bölgəyə müdaxiləsini qısqancılıqla qarşılayır. O şübhələnilir ki, Türkiyə onun təsir dairəsini ələ keçirmək, hətta bütöv bölgələri öz orbitinə çəkmək istəyir. Məsələn, anqlosakson ölkələri və Britaniya Millətlər Birliyi, yaxud

ərəblər, yaxud latınamerikalılar. Eyni qayda ilə güclü bir türk ittifaqı da meydana çıxa və bu ittifaq, dolayısı ilə Rusiyanı başqa tərəfdən sıxa bilər. Biz "yenidənqurma" nəticəsində Avropada Sovet imperiyasının parçalanması prosesinin necə başladığını xatırlayırıq: əvvəlcə Almaniya ayrıldı, sonra Almaniya NATO-ya daxil oldu, ardınca Şərqi Avropa ölkələri NATO-ya qəbul edildilər, daha sonra Baltikyanı ölkələr NATO-ya qoşuldu, sonra Ukrayna və Gürcüstan NATO-ya üzvlük niyyətini açıqladı. Yeni Rusiya Qərbdən sıxışdırıldı. İndi də Rusiya qorxur ki, eyni proses bu dəfə cənubdan başlasın: əvvəlcə Türk birliyi yara-dılsın, sonra Mərkəzi Asiya Moskvadan qoparılsın, daha sonra isə Rusiyanın tərkibindəki türkdilli respublikaların ayrılması söhbətləri gündəmə gəlsin. Buna görə də Rusiyanın narahatlığı başadüşüləndir. Amma anlamaq lazımdır ki, problem ağ-qara deyil. Problem ancaq bununla yekunlaşmır".

□ **"Yeni Müsavat"**

ABŞ nəsrindən anti-Azərbaycan sorğusu

“Azərbaycanla sülhə danışıqlar yolu ilə nail olmaq olarmı” sualına verilən 69,2 faiz “xeyr” cavabı kimlərin marağındadır?

“The California Courier” nəşri Ermənistanda keçirilmiş şübhəli sorğunun nəticələrini dərc edib. Nəşr iddia edir ki, sorğu 2025-ci il oktyabrın 5-dən 25-dək “ARAR” Sivilizasiyalar Araşdırmaları Fondu tərəfindən keçirilib. Sorğuda respondentlərdən Ermənistandakı iqtisadi vəziyyət, Nikol Paşinyan hökumətinin xarici siyasəti, Azərbaycanla sülhə münasibət öyrənilib. Sorğunun nəticələrinə görə, respondentlərin 62.7 faizi Paşinyanın xarici siyasətini düzgün hesab etməyib.

“Azərbaycanla sülhə danışıqlar yolu ilə nail olmaq olarmı” sualına 30,5 faiz respondent “bəli” desə də, 69,2 faiz “xeyr” cavabını verib.

Nəşrin xəbərinə görə, Paşinyanın artıq konstitusiyaya layihəsini hazırlayan komissiyayı yaratmaq təşəbbüsü ilə çıxış etdiyi bir vaxtda respondentlər bunun da əleyhinə olublar və 61,3% konstitusiyaya dəyişikliyini dəstəkləməyəcəyini bildirdi.

Nəşr daha sonra iddia edir ki, bu, Paşinyan üçün ciddi problem yaradır. Çünki baş nazir Azərbaycanı yalnız konstitusiyaya dəyişiklikləri etməkə razı salmağa çalışır. Bunun üçün isə referendum keçirilməlidir.

İctimai fikrin konstitusiyaya dəyişikliklərinin əleyhinə olması göstərir ki, Paşinyan gələn il keçiriləcək parlament seçkilərində qalib gəlsə belə, referendum uğursuz olacaq və bu, nəinki Ermənistanla Azərbaycan arasında münasibətlərin normallaşması perspektivlərini poza, həm də Paşinyanın istefaya göndərilməsi ilə nəticələne bilər.

Sorğunun təqdimatı göstərir ki, “ARAR”-ın gizli məqsədi ictimai rəyə onun ümummilli sorğu kimi təqdim edilməsi və ictimai rəyə çaşdırıcı məlumat ötürülməsidir. Çünki sorğunun nəticələrini dərc edən “The California Courier” nəşrində respondent sayı göstərilir, yalnız faizlər yazılır.

Bu isə onu deməyə əsas verir ki, həm fond, həm də nəşr bilərəkdən yanlış məlumat yayır, Ermənistanda mövcud qarşıdurma fonunda kilsəyə etimad göstərilməsini ictimai fikrə təlqin edirlər.

“The California Courier” 1958-ci ildən dərc edilən ingilisdilli erməni həftəlik qəzetidir. ABŞ nəşrinin antisülh və anti-Azərbaycan sorğusunun dərci necə qiymətləndirilə bilər?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı “Yeni Müsavat”a dedi ki,

The Newspaper for All Armenians Published Weekly Since 1958

P.O. Box 5390, GLENDALE, CA 91221 VOL. LXIII No. 17, MAY 6, 2021 Ph: (818)409-0949 E-Mail: californiacouriereditor@gmail.com

Paylan files criminal complaint against Turkish politician over death threat

(Armenpress)—An Armenian HDP deputy Gazi Paylan of the Turkish parliament filed on April 29 a criminal complaint against Turkish politician Ümit Özdağ. The Turkish lawmaker of Armenian descent is representing the People's Democratic Party (HDP) delivered his annual Armenian Genocide Remembrance Day statement on April 24. Shortly afterwards, Ümit Özdağ threatened him. In his April 24 statement, Paylan criticized the naming of streets in Turkey after Talat Pasha, a political leader of the Ottoman Empire in the early 20th century who was the architect of the Armenian Genocide. “We are walking on streets 106 years later named after Talat Pasha, the architect of the Armenian Genocide,” he said. “We are walking on streets 106 years later named after Talat Pasha, the architect of the Armenian Genocide,” he said. “We are walking on streets 106 years later named after Talat Pasha, the architect of the Armenian Genocide,” he said.

The City of San Gabriel has announced that Community Development Director Arminé Chaparoyan has been appointed as the City's Assistant City Manager, reporting to City Manager Mark Lazarzade. In her new position, Chaparoyan will oversee several special projects and will also serve as Acting City Manager in the City Manager's absence.

As Assistant City Manager, Community Development Director, Chaparoyan will continue to oversee the Community Development Department in addition to her new responsibilities, which includes the City's Building & Safety/Neighborhood Improvement Services, Economic Development and Planning Division.

Since joining the City in 2014, Chaparoyan has overseen several key economic development initiatives and established a new community development team. Prior to coming to the City of San Gabriel, Chaparoyan served as the Housing & Community Preservation Manager and Interim City Clerk for the City of Santa Clarita. In addition,

Vandals target Mahatma Gandhi statue in Yerevan

(Armenpress)—Armenia's foreign ministry on April 29 strongly condemned the vandalism of the statue of Mahatma Gandhi in Yerevan. “We strongly condemn the desecration of the statue of Mahatma Gandhi, a symbol of India's independence and non-violence, and such an act of vandalism and desecration is an encroachment on the universal values, the perpetrators of which must be held accountable within the law,” the Ministry stated.

Newsom Reappoints Moodian to CA Judicial Commission

Gov. Gavin Newsom reappointed Michael A. Moodian, 44, of Rancho Mission Viejo, to the California Commission on Judicial Performance, where he has served since 2015.

Moodian has been a Lecturer at Chapman University since 2007 and a Lecturer for Chapman's Attilah College of Educational Studies since 2011. He served as the Army National Guard from 1993 to 1999.

Moodian earned a Doctor of Education degree in organizational leadership from Pepperdine University and a Master of Arts degree in communications from California State University, Fullerton.

Armenia Faces 3rd Wave of COVID-19 Cases

Armenian health officials are sounding the alarm of a third wave of COVID-19 cases, just as the country commences the vaccination phase. The most recent rise in coronavirus infections is following a loosening of COVID-19 restrictions on public gatherings.

Acting Prime Minister Nikol Pashinyan and Mrs. Anna Hakobyan got their Covid-19 vaccine on May 3. Pashinyan asked the acting Minister of Health Anahit Avetisyan

Ukrayna üçün yeni sülh planı

ABŞ Krim və Donbası Rusiyanın “suveren ərazisi” kimi tanıyacaq, lakin Ukraynadan bunu tələb etməyəcək

Rusiya və ABŞ tərəfindən təklif olunan “sülh sazişi”nin yeni versiyası çərçivəsində Zaporijye və Xerson istiqamətindəki cəbhə xətti dondurulacaq, lakin bəzi ərazilər Rusiya tərəfindən Ukraynaya qaytarılacaq. Bununla yanaşı, ABŞ Krim və Donbası rəsmi şəkildə Rusiyanın bir hissəsi kimi tanıyacaq.

Axar.az xəbər verir ki, bu barədə “Axios” məlumatlı amerikalı rəsmiyyə istinadən yazıb.

Məlumatla görə, Kiyevdən Donbasın qalan hissəsindən imtina etməyi tələb edərkən, Ağ Ev belə düşünür ki, müharibə davam edərsə, Ukrayna onsuz da bu ərazini itirəcək. Ona görə də Ukraynanın maraqlarına uyğun olan hazırda razılaşmağa nail olmaqdır.

Bildirilir ki, sülh planına əsasən, Donbas əraziləri Rusiyanın nəzarəti altında olsa da, onları demilitarizasiya zonası elan edəcəklər və Rusiya orada qoşun yerləşdirə bilməyəcək: “Putinin Rusiya Konstitusiyasına daxil etdiyi Xerson və Zaporijye vilayətlərinə gəldikdə isə oradakı nəzarət xətləri “dondurulacaq”. Həmçinin bildirilir ki, Rusiya danışıqlar keçirilməsi şərtlə bəzi ərazilərə nəzarəti Ukraynaya qaytaracaq. Lakin məsələnin konkret hansı ərazilərdən getdiyi dəqiqləşdirilməyib.

Qeyd olunur ki, Rusiya hazırda Dnepropetrovsk, Xarkov və Sum vilayətlərinin bəzi hissələrinə nəzarət edir və Kreml bu ərazilərə rəsmi olaraq iddia irəli sürməyib. Plana əsasən, ABŞ və digər ölkələr Krim və Donbası Rusiyanın suveren ərazisi kimi tanıyacaqlar, lakin Ukraynadan bunu tələb etməyəcəklər.

ABŞ-də ingilisdilli erməni nəşri olan “The California Courier” tərəfindən yayımlanan və erməni cəmiyyətindəki real ictimai rəyin təhrifinə xidmət edən bu sorğu əslində antisülh və anti-Azərbaycan təbliğatının növbəti elementi-
 dir: “Sorğunu keçirən “ARAR” Sivilizasiyalar Araşdırmaları Fondunun açıqladığı nəticələrdə respondent sayının gizlədilməsi, informasiyanın yalnız faiz göstəriciləri ilə manipulyativ şəkildə təqdim olunması bunun əvvəlcədən planlaşdırılmış “siyasi mesaj” xarakteri daşdığını açıq şəkildə göstərir. Bu cür qeyri-şəffaf, mənbə etibarlılığı şübhəli olan “sorğular”ın məqsədi Ermənistan daxilindəki daxili gərginlik fonunda ictimai fikri çaşdırmaq, Paşinyan hakimiyyətinə qarşı yönələn narazılıqları manipulyasiya etmək və eyni zamanda Azərbaycanı hədəfə alan yanlış təşəvvürlər yaratmaqdır. Halbuki Ermənistan cəmiyyətindəki böhran, hakimiyyət-kilsə və ictimai-siyasi dairələr arasındakı qarşıdurma dərinləşdikcə, belə manipulyativ alətlər vasitəsilə məsuliyyəti xarici faktorların üzərinə atmaq cəhdləri daha da artır. Sorğun

nun mətni göstərir ki, əsas məqsəd Ermənistanın konstitusiyaya dəyişiklikləri məsələsində də ictimai rəyi yönəldirmək və bu addımı Azərbaycanın tələb kimi təqdim etməsi kimi qələmə verməkdir. Halbuki Azərbaycan tərəfinin mövqeyi tam aydındır. Sülhün təmin olunması üçün Ermənistan beynəlxalq hüquqa əməl etməli, terroru maliyyələşdirməyə son qoymalı və regionu gərginləşdirən revanşist ritorikanı dayandırmalıdır. Azərbaycanın heç bir ölkənin daxili siyasi proseslərinə müdaxilə etmək kimi hədəfi yoxdur. Müşahidə olunan fakt budur ki, Ermənistan cəmiyyətində sülh müqaviləsinin imzalanmasına qarşı yaradılan süni müqavimət koordinasiya şəkildə xaricdən və daxilindəki radikal dairələrdən qaynaqlanır. ABŞ-də fəaliyyət göstərən bəzi erməni lobb qrupları isə bu narazılıq dalğasından istifadə edərək regionda sülh prosesini pozmaq üçün məqsədli şəkildə saxta məlumatlar yayırlar. Onların əsas məqsədi məhz gələn il keçiriləcək parlament seçkilərində Nikol Paşinyanı hakimiyyətdən uzaqlaşdırmaqdır.

Azərbaycan hər zaman olduğu kimi, yalnız Cənubi Qafqazda dayanıqlı sülhün, təhlükəsizliyin və tərəqqinin tərəfdarıdır. Prezident İlham Əliyevin qətiyyətli və ardıcıl siyasəti nəticəsində formalaşan yeni regional realıq hər kəsə məlumdur və bu realıq heç bir manipulyativ sorğu, təxribat xarakterli məqalə və yaxud separatçı lobbilərin cəhdləri dəyişə bilməz.

Bir daha qeyd etmək istərdim ki, belə saxta sorğuların məqsədi təkcə ictimai rəyi çaşdırmaq deyil, həm də Azərbaycanla Ermənistan arasında münasibətlərin normallaşmasına mane olmaqdır. Lakin artıq bölgədə söz sahibləri emosional bəyanatlar və manipulyativ “sosioloji araşdırmalar” deyil, real siyasi iradə və konstruktiv yanaşmadır. Azərbaycan güclü dövlətdir və regionda sülhün təmin olunması istiqamətində prinsipial mövqeyini davam etdirəcək”.

Politoloq Züriyə Qarayevanın sözlərinə görə, ABŞ-də ingilisdilli erməni auditoriyasına xitab edən “The California Courier” nəşrinin təqdim etdiyi sorğu həm metodoloji baxım-

dan, həm də siyasi məqsədləri etibarilə ciddi suallar doğurur: “Sorğunun nəticələri Ermənistan cəmiyyətində Azərbaycanla sülhə qarşı yüksək neqativ münasibətin mövcud olduğu təşəvvürünü yaratmağa hesablanmış, lakin təqdimat forması onun obyektivliyini şübhə altına qoyur.

Əvvəla, nəşrdə sorğunun ən vacib texniki göstəricisi - respondentlərin ümumi sayı göstərilir. Sosioloji araşdırma iştirakçıların sayı, seçmə metodologiyası, yaş və region üzrə bölgü açıqlanmayanda təqdim olunan faizlər elmi və ictimai etibarlılıq daşmır. Bu isə sorğunun məqsədli şəkildə manipulyativ xarakter daşdığı ehtimalını artırır. Sorğunu keçirən “ARAR” fondunun fəaliyyəti və şəffaflıq səviyyəsi də əlavə suallar yaradır; təşəbbüsün Ermənistanın daxili siyasi böhran fonunda döviyyəyə buraxılması isə təsadüfi görünür. Sorğunun nəticələri iki əsas hədəfə xidmət edir. Birinci hədəf - Ermənistan daxilində “Azərbaycanla sülh mümkün deyil” atmosferi yaratmaq, ictimai rəyi radikallaşdırmaq və Paşinyanın sülh istiqamətli addımlarını zə-

iflətməkdir. İkinci hədəf - konstitusiyaya dəyişikliyi prosesinə etimadsızlıq yaratmaqla siyasi sistemi dərin gərginliyə salmaqdır. Sorğunun sülh danışıqlarına 69 faiz “xeyr” cavabı təqdim etməsi Ermənistan-da revanşist qüvvələrə legitimlik axtarmaq cəhdi kimi görünür. “The California Courier”-in xəbəri həm də xarici auditoriyada Ermənistan cəmiyyətinin “sülhə hazır olmadığı” obrazını möhkəmlətməyə yönəlib. Bu narrativ anti-Azərbaycan ritorikasını gücləndirməklə yanaşı, iki ölkə arasında normallaşma səylərinə siyasətçi və ictimai təsir yaratmaq məqsədi güdür. Sorğunun nəticələrinin şişirdilməsi və kilsəyə etimadın ön plana çıxarılması da daxili güc mərkəzləri arasında balansı dəyişdirmək üçün informasiya mühəndisliyi təəssüratı yaradır. Bu səbəblərdən nəşrin dərc etdiyi sorğu obyektiv ictimai rəy ölçümü kimi deyil, müəyyən siyasi dairələrin anti-sülh və anti-Azərbaycan mövqeyini legitimləşdirməyə xidmət edən manipulyativ informasiya aləti kimi qiymətləndirilə bilər.”

□ **Cavanşir ABBASLI, “Yeni Müsavat”**

İki bitərəf deputat YAP-a keçir

Azərbaycan parlamentində bu il bir sıra maraqlı hadisələr yaşanıb. Deputat Elçin Mirzəbəylinin Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyasından çıxarılması, Ramil Həsənin mandatının ləğv edilməsi və Günay Ağamalınnın sədrlik uğrunda mübarizə apardığı Ana Vətən Partiyası ətrafında baş verən hadisələr siyasi proseslərə yeni dinamika gətirib.

Qeyd edək ki, ötən ilin sentyabr ayında seçilən 125 deputatdan 44 bitərəf, 68-i Yeni Azərbaycan Partiyasının, qalanları digər siyasi partiyaların üzvləri idi. Ramil Həsənin yeni vəzifəyə getməsindən sonra hakim partiyanın deputatlarının sayı 67-ə enib.

Ancaq proseslər bununla yekunlaşmayacaq. Parlamentdə maraqlı siyasi yerdəyişmələr gözənilir. Məlumatla görə, Milli Məclisdə təmsil olunan iki bitərəf deputatın Yeni Azərbaycan Partiyasına (YAP) keçəcəyi gözlənilir. Hazırda bu məsələ ilə bağlı rəsmi açıqlama verilməmişə də, iddia edilir ki, danışıqlar artıq yekun mərhələyə qədəm qoyub. Deputatların adları açıqlanmış, lakin onların yaxın aylarda hakim partiya qoşulacağı istisna edilmir.

Hazırda Milli Məclisdə 45 bitərəf deputat fəaliyyət göstərir və onlar müxtəlif qanun layihələrinə münasibətdə fərqli mövqe nümayiş etdirdiklərindən balanslaşdırıcı qrup kimi qəbul olunurlar. Onların YAP-a keçməsi parlamentin siyasi xəritəsində xırda, amma nəzərəçarpan dəyişiklik yarada bilər.

Elman Nəsirov

Deputat: “2026-cı ildə daha yaxşı yaşayacaqsınız”

“Açıq danışsaq, hər birimiz gündəlik insanlarla ünsiyyətə, vətəndaşlarımızın, orta statistik azərbaycanlının bu büdcədən gözləntilərindən xəbərdarlıq. Akademik, rəsmi dili kənara qoyub sadə şəkildə ifadə etmək istəyirəm ki, ən çox verilən suallar bunlardır:

“Bu büdcə bizim sosial rifahımızı nə qədər təmin edəcək?”, “Sabahımız necə olacaq?”, “Təhlükəsizliyimiz necə qorunacaq?” və s. olub”. Bunu deputat Elman Nəsirov 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı deyib.

“2026-cı ildə bizim 41 milyard 700 milyon manat vəsaitimiz var xərcləmək üçün. Əgər onun 41 faizi - yeni 17 milyard manatdan çoxu sosial sahəyə ayrılırsa və bu, 2025-ci ilə müqayisədə 213 milyon manat artıbsa, deməli, 2026-cı ildə daha yaxşı yaşayacaqsınız. Rəqəmlər və məntiq bunu göstərir”, - deyə deputat vurğulayıb.

“Sadə dillə desək, büdcənin 41%-i sosial istiqamətə, 21%-i müdafiə və təhlükəsizliyə, 8%-dən çoxu Qarabağın bərpasına ayrılır. Yeni ümumilikdə 70%-dən çox vəsait əsas insan amilinə, rifaha, təhlükəsizliyə və yenidənqurmaya yönəlik. Qalan 30% isə digər sahələrə”, - o əlavə edib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının 33 illiyi ilə əlaqədar təntənəli yubiley tədbiri keçirilməyəcək. Bunu Modern.az-a açıqlamasında Yeni Azərbaycan Partiyası (YAP) İdarə Heyətinin üzvü, deputat Azər Badamov bildirib.

Yeni Azərbaycan Partiyasının yaranmasının 33-cü ilinin tamam olması yubiley tarixi deyil. Bu baxımdan təntənəli şəkildə yubiley tədbirinin keçirilməsi nəzərdə tutulmayıb. Amma YAP-nın yerli təşkilatları partiyanın yarandığı gün ərəfəsində tədbirlər keçirir və onun uğurlu yoluna

YAP-ın qərinə yaşı

Heydər Əliyevin qurduğu partiya təsisindən bir il keçmədən hakimiyyət partiyası oldu

ekskursiya edilərək həmfikir-lərlə geniş müzakirələr təşkil olunur”, - o deyib.

Qeyd edək ki, 16 oktyabr 1992-ci ildə 91 nəfərdən ibarət qrup Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyevə müraciət edərək, onu siyasi mübarizədə lider olaraq gördük-lərini elan etmiş və Azərbaycanda hakimiyyət uğrunda mübarizəyə çağıran müraciət imzalamışdı. 24 oktyabr 1992-ci ildə isə Naxçıvan Ali Məclisinin sədri Heydər Əliyev bu müraciətə müsbət cavab vermiş və “91-lər”in təklifi qəbul etmişdi.

21 noyabr 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyasının təsis konfransı keçirilib, 550 nəfərin iştirak etdiyi konfransda Heydər Əliyev partiya sədri seçilib.

18 dekabr 1992-ci ildə Yeni Azərbaycan Partiyası Ədliyyə Nazirliyində dövlət qeydiyyatına alınıb.

YAP hüquqi dövlət, sabit və sosialyönlü iqtisadiyyat, vətəndaş cəmiyyəti qurmaq ideyalarını qəbul edən vətəndaşları birləşdirən sağ mərkəzyönlü siyasi partiya-dır.

Müxalifət partiyası kimi yaranan YAP 1993-cü ildə partiyanın sədri Heydər Əliyevin prezident seçilməsi, 1995-ci ildə keçirilən parlament seçkilərində qalib gəlməklə Azərbaycanda iqtidar partiyasına çevrildi. Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri 1992-2003-cü illərdə Heydər Əliyev olub. 2005-ci ildən isə YAP-ın sədri İlham Əliyevdir.

Yeni Azərbaycan Partiyasının namizədləri 1993, 1998, 2003, 2008, 2013,

2018 və 2024-cü illərdə baş tutan prezident seçkilərində qalib gəlib. 1993 və 1998-ci illərdə Heydər Əliyev, 2003, 2008, 2013, 2018 və 2024-cü illərdə isə İlham Əliyev Azərbaycan Prezidenti seçilib.

1995, 2000, 2005, 2010, 2015, 2020 və 2024-cü illərdə keçirilən Parlament seçkilərində də Yeni Azərbaycan Partiyası qalib gəlib. 125 üzvdən ibarət olan Milli Məclisdə YAP 1995-ci ildə 53 nəfərlə, 2000-ci ildə 77 nəfərlə, 2005-ci ildə 63 nəfərlə, 2010-cu ildə 71 nəfərlə, 2015-ci ildə 74 nəfərlə, 2020-ci ildə 70 nəfərlə, 2024-cü ildə isə 68 nəfərlə təmsil olunub.

2024-cü ilin may ayına olan məlumatlara əsasən Yeni Azərbaycan Partiyasının 730 min nəfərdən çox üz-vü var.

Yeni Azərbaycan Partiyasının deputatı Hikmət Babaoğlu “Yeni Müsavat”a bildirdi ki, YAP-ın təsisində qəbul olunan proqramda bir neçə əsas məqsəd müəyyən edilmişdi. Partiyanın qarşısında duran əsas prioritetlər - müstəqilliyin möhkəmləndirilməsi, ərəzi bütövlüyü və Qarabağ probleminin həlli, sosial-iqtisadi islahatlar, hüquqi, demokratik dövlətin və sivilizasiyalı cəmiyyətin qurulması idi.

“Dünya miqyaslı nəhəng siyasətçi Ulu öndər Heydər Əliyevin rəhbərliyi ilə Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması Azərbaycan çox böyük nəticələrə səbəb oldu. Bu partiya tarixi zərurətdən meydana gələn siyasi qüvvə kimi ölkənin siyasi sistemində sabitlik faktoruna

na çevrildi. YAP-ın yaranması həmçinin ölkədə plüralizm, siyasi təşkilatlanmaya və təşkilati mərkəzli siyasətin inkişafına təkan verdi. YAP müstəqil Azərbaycanın davamlı inkişafında mərkəzi rolunu oynadı - sabitlik, iqtisadi infrastruktur, hüquqi dövlət və dövlət quruculuğu sahələrində partiya konseptual layihələr həyata keçirdi. Partiyanın təsis edilməsi tariximizin yeni inkişaf mərhələsinin başlanğıcı kimi qəbul edilir. 1992-ci il 21 noyabrda Yeni Azərbaycan Partiyasının yaradılması Azərbaycanın müstəqilliyinin, siyasi plüralizmin və dövlət quruculuğunun yeni mərhələsinə keçid üçün vacib dönüş nöqtəsi oldu. YAP yalnız siyasi partiya olmaqla qalmadı, eyni zamanda müasir Azərbaycan dövlətinin formalaşmasında, sabitliyin təmin edilməsində və iqtisadi-sosial inkişafda aparıcı rol oynayan güclü qurum halına gəldi”.

Deputat qeyd etdi ki, Prezident İlham Əliyevin sədrliyi dövründə Yeni Azərbaycan Partiyası daha da böyüdü, beynəlxalq əlaqələri genişləndi: “Prezident İlham Əliyev həm dövlət başçısı, həm də partiya sədri kimi beynəlxalq arenada Azərbaycanın mövqeyini gücləndirməklə yanaşı, sədri olduğu partiya dünyanın bir çox dövlətlərinin nüfuzlu hakim partiyaları ilə əməkdaşlıq əlaqələri qurub. Bu proses YAP-ın beynəlxalq siyasətdə də müəyyən nüfuz qazanmasına kömək edir. Cənab İlham Əliyevin liderliyi altında YAP hakim

partiya olaraq, milli maraqların beynəlxalq platformalarda təmsil olunmasında rol oynayır. Bu gün YAP ölkədə ən geniş təşkilati şəbəkəyə malik siyasi qüvvə kimi Prezident İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə dövlətçilik ənənələrinin davam etdirilməsi, modernləşmə siyasətinin aparılması və Azərbaycanı yeni inkişaf mərhələsinə çıxarmaq missiyasını davam etdirir”.

H.Babaoğlu bildirdi ki, Yeni Azərbaycan Partiyası Azərbaycanın siyasi sistemində eyni zamanda yeni bir siyasi mədəniyyət gətirdi: “Yeni Azərbaycan Partiyası nizamnamə və proqram əsasında fəaliyyət göstərən, qanunun aliliyinə hörmət edən, qanundan kənar hər hansı bir davranışı qəbul etməyən bir siyasi qüvvədir. Bu da, əlbəttə ki, ölkənin siyasi mədəniyyətini formalaşdıran əsas amillərdəndir. Bu siyasət Azərbaycanın güclənməsinə, qüdrətlənməsinə yol açdı. Və nəhayət, biz bütün bu keyfiyyətlərin nəticəsi olaraq tarixi zəfərimizi əldə etdik. Partiyanın tarixi və fəaliyyəti əslində müstəqil Azərbaycan dövlətinin tarixi və inkişafıdır. Bununla hər bir partiya üzvü və Azərbaycan xalqı fəxr edə bilər. Tarixi zəfərdən sonra güclənən, qüdrətlənən Azərbaycan məhz Yeni Azərbaycan Partiyasının sədri, Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə, onun həyata keçirdiyi siyasət sayəsində öz gələcəyini təmin edir”.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
“Yeni Müsavat”

Son günlər sərhədlərin mərhələli formada və təxminən 1 ay müddətində tam şəkildə açılacağı haqda iddialar yayılıb. İddialara görə, Gürcüstan və Türkiyə sərhədlərinin mərhələli açılması mümkündür.

Cəmiyyətdə birmənalı qarşılanmayan bu məlumatlara inanmayanlar inanlardan daha çoxdur. Çünki karantin rejiminin ilk dövrlərindən bu günə qədər hələ də qapalı olan quru sərhədlərin açılması ilə bağlı yayılan xəbərlər doğrulmayıb.

Xatırladaq ki, Azərbaycanda COVID-19 pandemiyası ilə əlaqədar "xüsusi karantin rejimi" 2020-ci ilin mart ayından etibarən qüvvəyə minib. Həmin ilin aprel ayından etibarən isə ölkənin quru sərhədləri bağlanıb və bu məh-

mümkündür. Gəmi ilə Mərkəzi Asiya respublikalarından turistlər gəlməlidir. Xəzər dənizində gəmi ilə yalnız yük daşıyamalıdır, səmərəsizliyə inkişaf etdirilməlidir".

Görünən odur ki, Zahid Orucun ehtimalları reallığa daha yaxındır, yeni quru sərhədlərin açılacağı müddət heç də yaxın deyil...

"Təbii ki, mən də son günlər quru sərhədlərin mərhələli şəkildə və yaxın bir ay ərzində açılacağı ilə bağlı yayılan məlumatları diqqətlə izləyirəm. O qənaətdəyəm ki, sərhədlərin

Vacib anons - sərhədlər tezliklə açılmaya bilər

Görünən odur ki, hökumət bu məsələni həll etməyə çalışır, amma...

dudiyə bir sıra digər qapanmalarla paralel şəkildə tətbiq olunub. Hazırda pandemiya ilə bağlı bütün məhdudiyyətlər ləğv edilsə də, quru sərhədlər artıq 5 ildir ki, bağlı qalmaqdadır. Ölkədən çıxış yalnız hava nəqliyyatı vasitəsilə mümkündür.

"8 avqust Vaşinqton Zirvəsi 90-cı illərin "Əsrin neft müqaviləsi" kimi yeni yüzilin tarixi anlaşımasıdır. Razılaşmalar büdcəyə yalnız cari ehtiyaclar üçün deyil, həm də regionu açmaq və global iqtisadi layihələr baxımından yeni yanaşmalar tələb edir. Müharibə riskinin aradan qalxması və sülh müqaviləsinin gələn il imzalanması perspektivi qarşıdakı 10 ildə ümumi regionda 2 milyondan çox iş yerinin açılmasına təkan verə bilər. Prezidentin qətiyyəti göstərir ki, biz sərhədlərin Naxçıvana gedən yolla birlikdə açılmasına hazır olmalıyıq".

Bu sözləri parlamentin plenar iclasında İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc deyib.

Ədalət, Hüquq və Demokratiya Partiyasının sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə deyir: "Azpoliti.ka.info"-ya son müsahibəsində bu mövzuya toxunub: "Quru sərhədlər açılmalıdır. Novruz bayramında İrandan, Gürcüstandan, Rusiyadan ölkəyə yüz minlərlə soydaşımız gəlirdi, amma indi ölkəyə giriş yalnız təyyarə ilə

bağlı qalması zərurətdən doğur. Lakin onu da bildirmək vacibdir ki, pandemiya dövründə tətbiq olunan məhdudiyyətlər artıq illərdir ölkənin quru sərhədlərinin bağlı qalmasına səbəb olub və bu vəziyyət həm vətəndaşların hərəkət imkanlarına, həm də regional iqtisadi dinamizmə müəyyən təsir göstərir". Bu fikirləri "Yeni Müsavat"-da **Milli Məclisin deputatı Vüqar İskəndərov** səsləndirib.

Deputat bildirib ki, artıq Azərbaycan pandemiya ilə bağlı bütün məhdudiyyətləri ləğv edib və hazırda ölkədən çıxış yalnız hava nəqliyyatı ilə mümkündür: "Lakin regionda baş verən yeni geosiyasi proseslər, sülhün təmin olunması istiqamətində atılan addımlar və beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi fonunda quru sərhədlərin açılması məsələsi artıq daha da aktuallaşır. Digər tərəfdən, hesab edirəm ki, quru sərhədlərin mərhələli şəkildə açılması həm humanitar əlaqələrin bərpası, həm də iqtisadi aktivliyin artırılması baxımından zəruridir. Milyonlarla insanın sərbəst hərəkəti, turizm axınının genişlənməsi, Xəzər hövzəsində səmərəli daşımaların inkişafı və region ölkələri ilə qarşılıqlı əlaqələrin güclənməsi Azərbaycanın milli maraqlarına tam uyğundur".

Millət vəkili əlavə edib ki, sərhədlərin açılmasına müsbət təsir edəcək başqa

məqamlar da var: "Müharibə risklərinin minimuma enməsi, kommunikasiya xətlərinin açılması ilə bağlı danışıqların intensivləşməsi və bölgədə sabitliyin möhkəmlənməsi sərhədlərin açılmasını daha real və daha vaxtında atılmalı addım kimi gündəmə gətirir. Yeni əgər bu addım atılarsa, belə bir qərarın təkəcə ölkədə xili sosial rahatlığa deyil, həm də geniş regional əməkdaşlıq perspektivlərinə xidmət edəcəyi şübhəsizdir. Bu baxımdan hesab etmək olar ki, quru sərhədlərin açılması Azərbaycanın həm humanitar, həm də iqtisadi maraqları üçün vacibdir və prosesin mərhələli şəkildə, təhlükəsizlik prioritetləri nəzərə alınmaqla həyata keçirilməsi məqsədəuyğundur. Hazırkı beynəlxalq və regional mühit göstərir ki, bu istiqamətdə pozitiv irəliləyişlər üçün daha əlverişli imkanlar formalaşmaqdadır".

Ədalət Partiyasının sədri Mütəllib Rəhimli bu məsələdə bir qədər nikbindir. O, quru sərhədlərin uzun müddət bağlı qalacağını düşünür: "Pandemiyadan sonra Azərbaycana quru yolla giriş-çıxışın dayandırılması son vaxtlar ciddi müzakirə mövzusuudur. Bu situasiyanın uzun müddət davam etməsi hətta miqrasiya etməyən şəxslərin də müzakirəyə qoşulmasına gətirib çıxarıb. Sərhədlərin açılması məsələsinə üçlü bir münasibət var. Biri

hökumətin münasibətidir, sərhədlərin bağlı qalmasını istəyir və onu müdafiə edənlər də yox deyil. İkincisi, sərhədlərin təcili açılmasını tələb edən və əksəriyyətini sadə vətəndaşların təşkil etdiyi çoxluqdur. Hər bir tərəfin özünəməxsus arqumenti var. Hökumət bunu təhlükəsizlik səbəbi ilə izah edir. Ola bilsin ki, bir sıra məsələləri məhz elə bu səbəbdən izah edə bilmir. Buna görə də bəzən anlaşılmazlıq mühiti dərinləşir. Sərhədlərin açılmasını istəyənlər isə başqa ölkələrin nümunəsinə əsaslanırlar. Eyni zamanda iqtisadi, sosial və sərbəst hərəkət faktorlarını qeyd edir. Göründüyü kimi, təhlükəsizlik məsələsi ilə hüquqi azadlıq faktoru qarşı-qarşıya dayanıb. Burada ədalətli seçim etmək vacibdir. Bəzən ümumi təhlükəsizlik naminə insan hüquqlarının bir hissəsinin məhdudlaşdırılması mümkündür və bu, qəbul edilə biləcək hərəkətlərə aiddir. Elə hallar da vardır ki, insanların hüquqları hökumətin bütün maneəvərlərinin fövqündə dayanmalıdır. Onun məhdudlaşdırılması heç bir arquməntlə əsaslandırılma bilər. Bu zaman hökumət alternativ vasitələrdən istifadə edərək öz vəzifəsini yerinə yetirməlidir. Azərbaycan xalqı sərhədlərin bağlı qalmasının real faydalı nəticələrini gördüyündən bu məsələyə də kifayət qədər səbirli və anlayışlı yanaşıb.

Politoloq: "Qonşu ölkələrlə sərhədlərimiz..."

"Tramp yolu"nun əhəmiyyətindən danışarkən, qonşu ölkələrlə sərhədlərin açılması aktualdır. Həmsərhəd rayonlarımızın sakinləri sərhədlərin açılmasını səbirsizliklə gözləyirlər, ticarətin yenidən canlanmasına ehtiyac var".

Bu barədə danışan **politoloq Elxan Şahinoğlu** qeyd edib ki, parlamentdə büdcə müzakirələri başlayıb, nazirlər çıxış edir, qulağa xoş gələn rəqəmlər səsləndirirlər: "Buna baxmayaraq, xərclər gəlirləri üstələyir. Əlbəttə, İkinci Qarabağ müharibəsindən sonra azad edilmiş bölgələrimizin yenidən qurulmasına vəsait ayrılması nəzərə alınmalıdır. Heç bir dövlət və beynəlxalq bank azad olunmuş bölgələrimizin yenidən qurulmasına kredit ayırmır, bunun maliyyə yükü bütünülklə Azərbaycanın üzərindədir. Bu reallıqla hesablaşmalıyıq. 2026-cı ildə büdcə xərclərinin 8,4 faizi, yeni 3,5 milyard manat vəsait azad olunmuş bölgələrin bərpasına xərclənəcək.

Eyni zamanda ölkənin gəlirlərinin artırılması barədə ciddi düşünməlidir, kənd təsərrüfatı sahəsində gözlənilən sıçrayış yoxdur, əksinə, insanlar torpaqlarını qoyub böyük şəhərlərə köçürlər. Halbuki kənd sakinlərinin gərəkli şəraiti və qazanc imkanları olsa, şəhərə bu qədər köç baş verməz. Quru sərhədlərin açılmasına da ehtiyac var, qonşu ölkələrlə sərhədlərimiz əbədiyyətə qədər bağlı qala bilməz.

Təhlükəsizlik məsələlərini sərhədlərin açıq olduğu dönmədə də həll etmək mümkündür. "Tramp yolu"nun əhəmiyyətindən danışarkən, qonşu ölkələrlə sərhədlərin açılması aktualdır. Həmsərhəd rayonlarımızın sakinləri sərhədlərin açılmasını səbirsizliklə gözləyirlər, ticarətin yenidən canlanmasına ehtiyac var".

Qərar verildi - COP31 bu ölkədə keçiriləcək

Gələn il keçiriləcək BMT-nin növbəti iqlim sammiti (COP31) üzrə ev sahibliyi məsələsində Türkiyə və Avstraliya arasında yaranmış gərginlik həllini tapıb.

Avstraliyanın baş naziri Entoni Albanes Braziliyada aparılan danışıqlar zamanı tərəflərin kompromis razılaşmaya yaxınlaşdığını açıqlayıb.

Razılaşmaya əsasən, COP31-in ev sahibi Türkiyə olacaq və tədbir Antalyada keçiriləcək. Avstraliya isə hökumətlərarası danışıqlara rəhbərlik edən ölkə kimi çıxış edəcək. Bundan əvvəl hər iki ölkə COP31-ə ev sahibliyi etmək üçün namizədliyini irəli sürmüş və geri çəkilməkdən imtina etmişdi.

Albanes bildirib ki, əldə olunan razılaşma həm Türkiyə, həm də Avstraliya üçün "böyük uğurdur". O əlavə edib ki, sammitdən əvvəl keçiriləcək pre-COP tədbiri Sakit Okean regionunda təşkil ediləcək.

Bununla belə, cəmiyyətin istəyi də başa düşülür. 44 günlük müharibədə olduqca məkrli və hiyləgər düşməne qalib gələn, diplomatik bacarıqlardan istifadə edərək bəzi rayonlarımızı silah işlətmədən azad edən, 23 saatlıq antiterror əməliyyatında ölkəmizin ərazi bütövlüyünü və suverenliyini bərpa edən iqtidarın sərhədləri uzun müddət bağlı saxlayacağı inandırıcı görünür. Ona görə də bu məsələyə pozitiv yanaşmaq lazımdır.

Yeni quru sərhədlər tezliklə açıla bilər. Müşahidələr göstərir ki, hökumət bu məsələni yadda qalan nəticələr əldə etməklə birdəfəlik həll etməyə çalışır. Yeni sərhədlərin açılması eyni zamanda unudulmaz bir uğura da bağlanıla bilər. Bu dövlətimizə qarşı təhlükəli təhdidlərin aradan qaldırılması və Azərbaycanın revansşı kimi tarixə düşə bilər".

□ **Cavanşir ABBASLI,**
"Yeni Müsavat"

"Zibilski" qalstuk

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Ağıllı buzov iki inəyi əmər"

(Azərbaycan ata sözü)

Bugünlərdə Antiinhisar və İstehlak Bazarına Nəzarət Dövlət Agentliyi "Baku Electronics" şirkətinin mağazalarında qanunsuz hallar aşkara çıxartmışdı. Sən demə, orada "bəzi məhsulların reklam və təqdimatında istehlakçılarda yanlış təsəvvür yaradan məlumatlardan istifadə olunurmuş". Çin və Özbəkistanda buraxılan elektronika məhsullarının, məişət texnikasının guya Yaponiya istehsalı olduğunu alıcılara deyirmişlər.

Firmanın adı açıqlamada var idi, insafən, doğrudan da həmin firma Yaponiyanındır, ancaq belə başa düşdüm ki, bizə satılan malları Özbəkistanda və Çindəki zavodlarında buraxıblar.

Həqiqətən qanunsuz haldır. Sözgəlişi, həmin dükənlər şəbəkəsində hazırda yorğan-döşəkdən, qab-qacağa qədər hər şey satılır, məlum deyil bu döşəklər də "elektronik" əşyadırmı. Yeni dövlət xidməti prinsipcə mağazanın adını da dəyişdirməlidir.

Vəziyyət müəyyən qədər "Yol əhvalatı" filmimizdəki məşhur epizodu xatırladır: "Götürək elə mənim bacım oğlu Makintoşu, mənə ərəbski qalstuk fransuzski adıyla satıb, sonra baxıram bu heç ərəbski də deyil, nə zibilskidi bilinmir. Belələrinə nə ad vermək olar? Tüfeyli, qrabitel!"

Ancaq tüfeylilər təkcə ticarət sektorunda olsa dərd yarı idi. Bax, elə həmin qanunsuz halları aşkar edib xalqın istehlakçı hüquqlarının keşiyində ayıq-sayıq duran məmurlardan, xidmət və idarələrdən soruşmaq lazımdır ki, niyə biz corabdan televizora, tumandan kartofqızardana qədər hər şeyi xaricdən almağa məcburuq? Nə üçün yapon şirkətinə şərait yaratmamısınız ki, o da gəlib məişət texnikası zavodunun biri cəhənnəm, yarım sexini Azərbaycanda açmır? Biz axı elə həmin Özbəkistanla eyni start vəziyyətində bazar iqtisadiyyatına tullanmışıq - sovetin ağıuşundan...

Yeganə əlac ona qalır ki, məmurları Yaponiyadan götürək. İlk növbədə. Ya da Özbəkistandan. Onsuz qardaşlarımızdır (yaponların Altay dil qrupu ailəsinə məxsus olması, bir növ, türk soyluluğu isbatı yetmişdir). Ondən sonra məişət və elektron texnikaların istehsalı öz-özünə yaranar.

İndi yadıma düşdü, vaxtilə Elçibəyə bezi kadrlarının yarıtmaz olduğunu irad tutanda deyərmiş ki, neyləyək, İsveçrədən xalq gətirəsi deyilik. Ona görə də 1 il sonra kəndə qaçdı.

Xaricdən xalq (və xal) gətirmək işində uğurlu təcrübəmiz vardır. Məsələn, bugünlərdə Səudiyyədə İslamiada keçirilir, orada "3x3 basketbol" komandamız qızıl medal aldı. Hətta bu, ardıcıl 3-cü İslamiada çempionluğu imiş!

Axırıncı dəfə səbəti giləs bağında görmüş şəxs olaraq milli basketbolumuzun möhtəşəm uğuruna sevindim, az qala tavana qədər hoppandım. Üstəlik, diqqətimi çəkən xəbərin başlığı idi: "Azərbaycan millisi finalda Türkiyəyə qalib gəldi". Türkiyənin bizdən fərqli basketbol ənənələri olduğunu bildirdim, o səbəbdən lap təəccübləndim və heyətlə tanış olmaq qərarına gəldim. Buyurun, siz də "milli" komandamızın üzvləri ilə yaxından tanış olun: Aleksandra Mollenhauer, Dina Ulyanova, Brianna Frayzer, Tatyana Deniskina. Vəssalam. Necə gözəl, milli heyətdir, deyilmi?

İndi mən sayın oxuculara sual verirəm: əgər milli komandanın üzvləri Brianna və Tatyana dırsa, prosesə rəhbərlik edənlər niyə Mamed və Fatmanisə olmalıdır? Qoy elə bu oyun hansı xalqa lazımdırsa, özü oynasın, özü baxsın, ən əsası, özü də maliyyələşdirsinsin.

AFFA legioner limitini ləğv edəndən milli futbol çempionatımızda damazlıq azərbaycanlı oyunçu tapmaq elə bazarda Beyləqan quzusu tapmaq kimi çətinləşib. Təsəvvür elə, "İmişli" komandasında Ronaldo adında oyunçu var! Guya bu, İmişli camaatına çox vacib lazımdır. Biz "saxta" Ronaldo izləməkdənsə, elə tapıb Braziliya çempionatını izləyərək da bə.

Ona görə 150 min əhalisi olan, ərazisi Kürdəmirin yarısından da az Kürasao adası dünya çempionatına vəsiqə qazananda xalq əsəbləşib özünü Küre atmaq istəyir. Çünki, "milli" liqada cəmi 1 şirniqış komanda var, lakin onun uğurları xalqa bəs eləmir.

Axı bu şirniqışın şəkəri və ağacı da xaricdən alınır.

ABŞ dövlət katibinin müavini Elişon Hukerin Ermənistanla səfəri zamanı "Tramp yolu"u (Zəngəzur dəhlizi) ilə bağlı ikitərəfli işçi qrupların fəaliyyətə başladığı elan edilib. Qrupun məqsədi tarixi sammitdə qəbul edilmiş ikitərəfli razılaşmaları həyata keçirməkdir.

Maraqlıdır ki, bu ərəfədə İrəvanda dəhlizin icarə müddəti ilə bağlı da müzakirələr açıqlıb. Baş nazir Nikol Paşinyan bildirib ki, dəhlizin layihəsi üçün iki mümkün model müzakirə olunur: marşrutun 49 il və ya 99 illik icarəyə verilməsi. Onun sözlərinə görə, bu model "tikinti hüququ"nu nəzərdə tutur. Yeni investor (ABŞ və ya ABŞ ilə əlaqəli konsorsium) marşrutun tikintisi, inkişafı və idarə olunması üçün uzunmüddətli hüquqa malik ola, amma torpaq "daşınmaz əmlak" kimi Ermənistanın suverenliyi altında qala bilər. (Mənbə: Baki-xeber.com)

Paşinyan vurğulayıb ki, Ermənistanın suverenliyi zərər almamalıdır: "İcarə" sözü burada suverenliyin tam itirilməsi mənasında deyil, daha çox texniki-iqtisadi model kimi istifadə edilir. Paşinyan deyir ki, bu cür uzunmüddətli razılaşmalar Ermənistanla əvvəllər də olub - hava limanları, su təchizatı kimi sahələrdə.

Bəzi mənbələrə görə, razılaşmada "99 illik icarə" ifadəsi "inkişaf hüququ" mənasını daşıyır. Yeni ABŞ konsorsiumu marşrutu 99 il müddətinə inşa edə, yeniləyə və idarə edə bilər.

Ağ Evdə 2025-ci il avqustun 8-də imzalanan üçtərəfli bəyannamədə Tramp və tərəflər "99 il" sözünü istifadə edə bilsələr, amma bu, daha çox "inkişaf və idarəetmə hüququ" kimi təqdim olunur, tam mülkiyyət və ya suveren ərazi verilməsi kimi deyil. Trampın özü bildirib ki, marşrut "ABŞ-nin xüsusi şirkətinə icarəyə verilib", yəni kommersiya və strateji layihə olaraq planlaşdırılır.

Erməni baş naziri bəyan edib ki, "torpaq mülkiyyəti" Ermənistanındır və 99 illik icarə razılaşması ilə tam suverenlik ötürülməyib. Paşinyan "49 və ya 99 il" icarə modelinin müzakirə olunduğunu deyib, amma bu, hələ tam yekun razılaşma mənasına gəlmir, daha çox danışıqlar mərhələsidir. Tramp isə "99 il" ifadəsini işlədib, amma bu, "mən 99 il tam ərazini götürürəm" mənasında olan sadə bir iddia deyil, söhbət inkişaf hüququndan, idarəetmə modelindən gedir.

Politoloq Qabil Hüseynli Ermənistanın Zəngəzurda bağlı yeni manipulyasiya

Naxçıvana gedən yol - 99, yoxsa 49 il?

Nikol Paşinyan Zəngəzurun icarə müddəti ilə bağlı pozucu mövqe tutmağa başlayıb; onun ABŞ və Rusiya arasında oyunları böyük fəsadlar yarada bilər...

ya etdiyini düşünür. Onun qənaətinə görə, Paşinyan 49 il məsələsini döviyyəyə buraxmaqla növbəti oyuna başlayır: "Bu haqda Ağ Evdə heç bir razılaşma olmayıb. Trampın iştirak etdiyi tarixi zirvədə dəhlizin 99 il müddətinə icarəyə verilməsi razılaşdırılıb. İndi İrəvanda Paşinyan ayrı sözlər deməyə başlayıb. Deməli, ona pıçıldayıblar ki, razılaşmanı pozmağa yönəlik mövqedən çıxış etsin. Şübhəsiz, bizim üçün müddət indiki halda ciddi əhəmiyyət kəsb etmir. Azərbaycandan Azərbaycana keçid prioritet məsələdir və Ermənistan öhdəliyini yerinə yetirməlidir. Buna qədər isə yolun ABŞ şirkətinə 49, yoxsa 99 il müddətinə icarəyə verilməsi artıq tərəflərin öz işidir".

Bununla yanaşı, Q.Hüseynli hesab edir ki, Ermənistan hakimiyyəti "iki stul" siyasəti yürüdür və bu addımları bir gün öz başına bəla olacaq: "İrəvan əvvəlcə üçtərəfli razılaşmanı yerinə yetirmədi və 9-cu bəndin tələbini icra etmədi. Azərbaycan da maraqlı deyildi ki, yola nəzarət ruslarda olsun. Ardınca Vaşinqtonda 8 avqust anlaşması əldə edildi və dəhlizin ABŞ şirkətinə 99 il müddətinə verilməsi razılaşdırıldı. İndi bu məsələdə də 49 il söhbəti tirajlanır. Məncə, Nikol ikibaşlı oyuna gedir və cəzasını da özü çəke bilər. Ona görə Paşinyan iqtidarı ağılı başına yığmalı-

dır. Onun ABŞ və Rusiya arasında oyunları böyük fəsadlar yarada bilər. Lakin o da var ki, Zəngəzurla bağlı bir hərəkətilik müşahidə olunur. Bütün hallarda yolun ABŞ şirkətində olacağı şübhə doğurmur. Tramp komandası da tələsər və dövlət katibinin müavini bölgəyə təsədüfə gəlməyib. Çünki Rusiyanın zəif vaxtında biznesmen Ağ Ev başçısı Orta dəhlizlə bağlı addım atmaq istəyir. Trampın gəlirlər maraqlandırır. Ermənistan isə bu geoiqtisadi layihədə kiçik fiqurdur və ciddi əngəl yarada bilməz".

Siyasi ekspert Elxan Şahinoğlu başqa bir prizmadan yanaşaraq təhlil edir ki, Paşinyan "Tramp marşrutu"nun işə düşməsindən əvvəl Azərbaycanla elektrik ötürücü xətlərinin ilə qaz kəmərinin tikintisini reallaşdırmaq istəyir: "Bu, Azərbaycanın maraqlarına uyğundurmu? Əlbəttə, Ermənistan iqtisadi baxımdan nə qədər əvvəlcə üçtərəfli razılaşmanı yerinə yetirmədi və 9-cu bəndin tələbini icra etmədi. Azərbaycan da maraqlı deyildi ki, yola nəzarət ruslarda olsun. Ardınca Vaşinqtonda 8 avqust anlaşması əldə edildi və dəhlizin ABŞ şirkətinə 99 il müddətinə verilməsi razılaşdırıldı. İndi bu məsələdə də 49 il söhbəti tirajlanır. Məncə, Nikol ikibaşlı oyuna gedir və cəzasını da özü çəke bilər. Ona görə Paşinyan iqtidarı ağılı başına yığmalı-

dir. Bu halda gələn il dəhlizin tikintisi ilə yanaşı qaz xəttinin bərpasının da şahidi ola bilərik".

Dəhlizə gəldikdə isə E.Şahinoğlunun sözlərinə görə, Paşinyan bu məsələni bütövlüklə ABŞ-yə yükləyib: "Paşinyan "Tramp marşrutu"nun uzunmüddətli icarəyə verilməsi ilə bağlı iki variantdan birini seçəcək - ya 49 illik, ya da 99 illik müqavilələri imzalanaçaq. Hər iki variant dəhlizə ABŞ-nin nəzarətini nəzərdə tutur. ABŞ dəhliz üçün gerekli olan maliyyənin bir hissəsini ayırıb. Buna baxmayaraq, Paşinyan tikintini 2026-cı ilin ikinci yarısında başalayacağına ümid edir. Tikintinin hansı tarixdə başlayacağı və sürəti Vaşinqtonun atacağı addımlardan asılı olacaq".

Qeyd edək ki, ABŞ, Azərbaycan və Ermənistan liderlərinin Vaşinqton görüşündə razılaşdırılan əldə məsələlərdən biri də Zəngəzur dəhlizi olub. Naxçıvanla Azərbaycanın qalan ərazisini Ermənistan üzərindən birləşdirəcək bu 42 kilometrlik yol ABŞ şirkətinə həvalə ediləcək və Beynəlxalq Sülh və Rifah naminə Tramp Marşrutu adlanacaq. Prezident Donald Tramp bildirib ki, yol 99 illiyinə icarəyə veriləcək, amma sonradan daha 99 il uzadılaçaq. Halbuki İkinci Qarabağ müharibəsi bitəndən bəri Azərbaycanla Ermənistan bu nəqliyyat yolu ilə bağlı heç cür ortaq məxrəcə gələ bilmirdi.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
 "Yeni Müsavat"

Bakı “Qara qitə”də nə axtarır?

Azərbaycan xarici siyasət vektorunu Afrika dövlətləri ilə münasibətlərlə daha da şaxələndirir və gücləndirir - səbəb

Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Elçin Əmirbəyov Efiopiya Federativ Demokratik Respublikasına işgüzar səfəri çərçivəsində Efiopiyanın Baş naziri Abiy Ahmed Ali, Prezident Taye Atske Selassi, Parlamentin sədri Tagesse Çəfo və xarici işlər naziri Gedion Timotheos ilə görüşlər keçirib.

“Yeni Müsavat”ın siyasət şöbəsi yazır ki, danışıqlar zamanı iki ölkə arasında münasibətlərin indiki durumu və inkişaf imkanları ətrafı şəkildə müzakirə olunub. Ölkəmizin Afrika qitəsi ilə əlaqələrin genişləndirilməsinə xüsusi əhəmiyyət verdiyini vurğulayan Elçin Əmirbəyov Efiopiya ilə son zamanlar ikitərəfli və çoxtərəfli müstəvidə müxtəlif sahələrdə dinamik inkişaf edən əməkdaşlıqdan məmnunluğunu ifadə edib, münasibətlərin təkmilləşdirilməsi üçün mühüm potensialın mövcud olduğunu diqqətə çatdırıb.

Uzun illər Qərbin amansız istismarına məruz qalan “Qara qitə” ölkələrinin “soyuq müharibə”nin başa çatmasından sonra geosiyasi arenada çəkisinin artması Bakının kontinentlə siyasi-iqtisadi əlaqələrinin yaradılmasına və inkişaf etdirilməsinə təkan verir. Səfər çərçivəsində həmçinin Afrika İttifaqı Komissiyasının sədri Mahmud Ali Yusufu görüş keçirilib. Prezidentin xüsusi tapşırıqlar üzrə nümayəndəsi Efiopiyanın aparıcı beyin mərkəzlərindən biri olan Xarici Əlaqələr İnstitutunun təşkilatçılığı ilə Azərbaycan-Afrika İttifaqı, eləcə də Azərbaycan-Efiopiya münasibətləri, Cənubi

Qafqazda baş verən geosiyasi proseslər, Orta dəhliz və Şimal-Cənub nəqliyyat dəhlizləri üzrə Azərbaycanın rolu barədə geniş təqdimatla çıxış edib və iştirakçıların suallarını cavablandırıb.

Azərbaycanın Afrika siyasəti iki istiqamət üzrə həyata keçirilir: bu siyasətin bir istiqamətini Afrikanın müsəlman dövlətləri ilə hərtərəfli münasibətlər yaratmaq, iqtisadi, siyasi, mədəni əlaqələr qurmaq, bu ölkələrin imkanlarından ölkəmizin daxili və xarici problemlərinin həllində, milli maraqlarımızın qorunmasında istifadə etmək təşkil edir.

Digər istiqamət isə qitənin digər ölkələri ilə münasibətlər üzərində qurulub. Xüsusən BMT çərçivəsində, beynəlxalq qurumlarda Afrikanın böyük, nüfuzlu dövlətlərinin dəstəyini qazanmaq, Azərbaycanın beynəlxalq hüquqlarının təmin olunmasında onların səsindən, mövqeyindən istifadə etmək müstəqil dövlətimizin xarici siyasət vəzifələrinə daxildir. Çünki Afrika ölkələri BMT üzvlərinin 13 faizini təşkil edir və istənilən səsvermədə ciddi faktor rolunu oynayırlar. Bundan başqa, “bitərəf dövlətlər” Beynəlxalq Frankofon Təşkilatının (BFT) yarından çoxunu, İslam Konfransı Təşkilatının

(İKT) və Ərəb Dövlətləri Liqasının (ƏDL) üçdən birinə qədrini təşkil edir. Azərbaycanın Afrika dövlətləri ilə münasibətlərini yaxşılaşdırması beynəlxalq platformalarda ölkəmizin mövqeyinə uyğun məsələlərdə dəstək almaq üçün vacibdir.

Vətəndaş Həmrəyliyi Partiyasının sədr müavini, professor Elxan Mirzəyevin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, Azərbaycan Qoşulma Hərəkatının üzvü olan ölkələrlə əməkdaşlığı müxtəlif sahələr üzrə genişləndirir. Efiopiya kimi uzaq ölkə ilə münasibətlərin də bu mənada əhəmiyyət daşıdığını deyən E. Mirzəyevin fikrincə, Afrika qitəsinə açılım Azərbaycan üçün mühümdür.

“Azərbaycan çoxşaxəli xarici siyasət yürüdü. Bakı Avropa İttifaqı ilə iqtisadi əməkdaşlığı gücləndirir, enerji sahəsində ciddi rol oynamağa çalışır, Asiya və xüsusən bu qitənin sahibi sayılan Çinlə strateji tərəfdaşlıq səviyyəsində münasibətlər qurur, eləcə də Latın Amerikası ölkələri ilə əlaqələr saxlayır. Bu baxımdan, Afrika qitəsi son illər rəsmi Bakının xarici siyasətində yer alan coğrafiyadır. Əlbəttə, kənardan baxış müəyyən suallar doğurur ki, Azərbaycanın Afrikada hansı maraqları var. Amma istər BMT-də, istərsə Qoşulma Hərəkatında və digər platformalarda ölkəmizə si-

yasi dəstək diqqətdən yayınmamalıdır”, - deyər mütəxəssis vurğulayıb.

Professor xatırladı ki, Azərbaycanla Efiopiya əlaqələrinə gəlinə, spesifik və son bir neçə ildə dinamik xarakter daşıyır: “Məsələn, ticarət, sərmayə, kənd təsərrüfatı sahələrində əməkdaşlıq inkişaf etdirilir. Hazırda Afrika qitəsinin potensialı dünyanın marağını cəlb edir. Azərbaycan da bu regionun imkanlarından siyasi-iqtisadi çərçivədə yararlanmağa çalışır. Yeni həm beynəlxalq səviyyəli tədbirlərdə Afrika ölkələrinin dəstəyi rol oynayır. Biz bunu Qoşulma Hərəkatı və COP29 konfransı çərçivəsində müəhdə etmişik, həm də bölgənin aqrar potensialından faydalanmağa çalışırıq. Sözsüz ki, Azərbaycan hökumətinin Efiopiya və digər Afrika ölkələri ilə əlaqələr haqda ictimaiyyətə daha geniş informasiya verməsinə ehtiyac var. Həqiqətən də bizim üçün Bakının “Qara qitə”yə marağının artmasında daha hansı səbəblərin olduğu qaranlıq olaraq qalır. Çünki Afrika regionu uzun illər Azərbaycan üçün coğrafilikdən savayı, siyasi-iqtisadi cəhətdən də uzaq məkan olub. İndi birdən-birə bu qitəyə marağın güclənməsində nə kimi maraqların olması bizə sirr kimi saxlanmaqdadır”.

Onu da yada salmaq ki, pandemiya dövründə Azərbaycan 80-dən çox ölkəyə kömək göstərərək, onların ek-

Ərdoğanın Azərbaycan açıqlaması

“Heç bir ölkənin torpağında gözümlər yoxdur, amma bizim coğrafiyamızda heç kim sərhəd çəkə bilməz. Harada bir məz-lum varsa, dost və qardaşlarımızın yanındaıy. Bunu etmə-sən, Türkiyəni böyüdə bilməzsən”.

“Teleqraf” xəbər verir ki, bunu Türkiyə Prezidenti Rəcəb Tayyib Ərdoğan deyib. “Biz sıradan bir dövlət və ya millət deyilik. Biz Səlcuq və Osmanlı kimi iki böyük cahən dövləti-nin mirası və təcrübəsinə yaddaşında diri saxlayan bir millə-tin övladlarıyıq. Öz ölkəmizin sərhədləri içində qalacağıq və o sərhədləri qanımızla, canımızla qoruyacağıq. Bir ayağımız Ankarada, digər ayağımız başqa ölkələrdə sülh və ədalət mübarizəsi aparırıq. Digər tərəfdən, Fələstində məzlumların yanında durur, Sudanda qanı dayandırmağa çalışırıq. Bütün imkanlarımızla dost və qardaşlarımızın yanındaıy. Bunu et-məsəniz, tarixə xəyanət etmiş olarsınız.

Suriyanın yenidən qurulması və bərpasında iştirak edə-cəyik. Suriyanın təhlükəsizliyi bizim təhlükəsizliyimizdir. Su-riya, Fələstin, Azərbaycan, Sudan, Şimali Kipr Türk Cümhu-riyyəti, İraq, İran və Ukraynanın təhlükəsizliyi bizim təhlükə-sizliyimizlə birbaşa bağlıdır”, - o bildirib.

“Azərbaycan və Ermənistan yekun sülh müqaviləsi im-zaladıqda, biz Ermənistanla münasibətləri normallaşdırma-ğa hazır olacağıq”. Bunu isə Türkiyənin xarici işlər naziri Ha-kan Fidan deyib.

“Əgər münasibətləri hazırkı mərhələdə normallaşdırsaq, Ermənistanın Azərbaycanla sülh müqaviləsi imzalamasının əsas səbəbini aradan qaldıracağıq. Beləliklə, biz bölgədə döndürülmüş münaqişə ehtimalı ilə qarşılaşırıq. Biz isə bunu istəmirik”, - deyər Hakan Fidan əlavə edib.

Türkiyənin xarici işlər naziri vurğulayıb ki, Vaşinqton razılaşmalarında iki məsələ müzakirə olunur: biri Zəngəzur dəhlizi məsələsi, digəri isə Ermənistan Konstitusiyası ilə bağlı bezi məsələlərdir.

O qeyd edib ki, bu məsələlər həll edildikdən və yekun razılaşma imzalandıqdan sonra Türkiyə Ermənistanla sərhəd-lərini açacaq.

Türkiyə tərəfindən səslənən son bəyanatlar Ankaranın Ermənistanın manipulyasiyaları qarşısında geri çəkilmədiyi-ni və əvvəlki şərtlərin qüvvədə qaldığını göstərir. Ötən həftə Türkiyənin nəqliyyat və infrastruktur naziri Abdülkədir Həl-i-koğlu sərhədlərin Azərbaycanla Ermənistan arasında sülh prosesi başa çatdıqdan sonra açılacağını deyib.

■ “Yeni Müsavat”

səriyyəti məhz Afrika dövlət-ləri idi. Bakı eyni zamanda Fransanın hələ də davam et-dirdiyi neokolonial siyasətinə qarşı çıxır, bu siyasətdən əziyyət çəkən keçmiş müs-təmləkə ölkələrinin, o cümlə-dən Afrikada yerləşən Niger, Mali, Burkina-Faso, Seneqal və s. kimi ölkələrin öz hüqu-q-ları və suverenlikləri uğrun-da, həmçinin fransız imperi-alist hökmranlığından xilas olmaq üçün apardıqları mü-barizəyə dəstək verir.

Ötən il aprelin 4-5-də Kon-qo Respublikasının Prezidenti Deni Sassu-Nqesso, bu il fev-ralın 11-14-də Somali Prezi-denti Hasan Şeyx Mahmud Azərbaycana rəsmi səfərləri zamanı həmin ölkələrlə qarşı-lıqlı əlaqələrin daha da güclən-dirməsində nə kimi maraqların olması bizə sirr kimi saxlanmaqdadır”.

Hazırda Azərbaycanla Afrika qitəsi ölkələri arasında iqtisadiyyat, neft-qaz, mə-

dənçilik, müdafiə sənayesi, miniatemizləmə, təhsil sahə-lərində, eləcə də humanitar yardımların həyata keçirilmə-si və “ASAN xidmət” modeli-nin Afrika ölkələrində tətbiqi istiqamətlərində əməkdaşlı-ğın inkişaf etdirilməsi üçün böyük potensial mövcuddur. Azərbaycanın qitədə ən ge-niş iqtisadi əlaqələrə malik ol-duğu ölkələr Tunis, Cənubi Afrika Respublikası, Misir, Mərakeş, Liviya və Keniya-dır. Son vaxtlar Konqo ilə enerji sahəsində əməkdaşlıq üçün addımlar atılıb. Belə ki, SOCAR-la Konqo Milli Neft Şirkəti arasında “Congolaise de Raffinage” neft emalı za-vodunun təkmilləşdirilməsi və genişləndirilməsinə dair sənəd imzalanıb. Habelə, Qvineya-Bisauunun Preziden-ti Umaro Moktar Sissoko Em-balo Azərbaycanda səfərdə olub.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Cəfər Cabbarlının heykəli ilə bağlı qərar

“Azərbaycanfilm” studiyasının həyatında yerləşən heykəltəraş Kamal Ələkbərovun müəllifi olduğu Cəfər Cabbarlının heykəlinin baxımsızlığı sosial mediada müzakirə mövzusunda çevrilib.

Mədəniyyət Nazirliyindən bildirilib ki, Cəfər Cabbarlı adına “Azərbaycanfilm” kinostudiyası üzrə aparılan yenidənqurma prosesi, sadəcə, tikinti-təmir işi deyil, uzunmüddətli strateji inkişaf modelidir. Burada məqsəd köhnəlmiş infrastrukturun bərpası ilə yanaşı, studiyanın istehsal imkanlarını müasir kino sənayesinin tələblərinə cavab verən səviyyəyə yüksəltməkdir.

“Hazırda layihələndirmə mərhələsi üzrə texniki-iqtisadi əsaslandırma, ərazi planlaması və funksional zonaların bölünməsi üzərində iş aparılır. Bu mərhələdə həm mövcud binaların konstruktiv vəziyyəti qiymətləndirilir, həm də gələcək istehsal sahələrinin - pavilyonların, post-prodakşn mərkəzinin, montaj və səs studiyalarının, rəqəmsal laboratoriyaların və açıq çəkiliş məkanlarının - yerləşməsi dəqiqləşdirilir. Məqsəd studiyanın bir vahid istehsal ekosisteminə çevrilməsidir”.

Qurumdan bildirilib ki, planlaşdırılan “Kinopark” layihəsi isə kinostudiyanın ictimai və yaradıcı potensialını genişləndirən ayrıca bir konsepsiyadır: “Burada həm tematik sərgi və ekspozisiya zonalarının, həm də açıq hava kino məkanlarının, təhsil və seminar səhnələrinin, gənc kino peşəkarları üçün yaradıcı emalatxanaların təşkili nəzərdə tutulur. Konsepsiya həm kino tarixinin nümayişini, həm də müasir kino prosesinə dəstək verən canlı, interaktiv bir mühitin yaradılmasını hədəfləyir”.

“Layihənin mühüm komponentlərindən biri də Cəfər Cabbarlının heykəlinin restavrasiyasıdır. Restavrsiya zamanı abidənin ilkin bədii həlli və tarixi dəyəri qorunacaq, həm vizual, həm də konstruktiv baxımdan yenilənməsi təmin olunacaq. Məqsəd heykəlin gələcək “Kinopark” məkanında mərkəzi bir mədəni-simvolik element kimi qorunmasıdır” - deyə bildirilib.

İran tərəfinin təşəbbüsü ilə İrəvanda qədim Azərbaycan mədəni irsi olan Göy məscidində dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin “Xosrov və Şirin” poeması əsasında hazırlanmış “Xosrov” tamaşasının nümayişi yeni naraazılıq dalğası doğurub. Erməni və fars dillərində səhnələşdirilən tamaşa İranın “Təndis” İncəsənət Qrupu tərəfindən təşkil olunub və İCRO-nun məlumatına görə, 10 gün ərzində Ermənistanı göstəriləcək.

Tədbirin özündən çox, onun ətrafında qurulan ideoloji manipulasiya diqqət çəkir. İran rəsmiləri İrəvanda çıxışlarında Nizami Gəncəvinin növbəti dəfə “İran şairi” kimi təqdim ediblər. Bu, Tehranın uzun illərdir sistemli şəkildə apardığı mədəni sahiblənmə siyasətinin növbəti təzahürüdür. İran tərəfi hər dəfə iddia edir ki, guya Nizami “fars dilində yazdığı üçün” İran ədəbiyyatının nümayəndəsidir. Bu arqument həm tarixi faktlar, həm də Nizamının öz yaradıcılığında açıq şəkildə ifadə etdiyi kimlik göstəriciləri ilə tam ziddiyyət təşkil edir.

Nizami Gəncəvinin poetik irsində etnik mənşə ilə bağlı heç bir mübahisəyə yer qoymayan fikirlər mövcuddur. “Xosrov və Şirin”də onun yazdıqları xüsusilə diqqətəlayiqdir:

“Türklüyüm bu həbəşdə heç getmir,

Dadlı dovğaya xalq meyl etmir”.

Burada da farslıqım və ya kürdlüyüm deyil, türklüyüm deyir...

Bu misralar Nizamının öz milli kimliyini necə müəyyən etdiyi ilə aydın göstərir. İranın və Ermənistanın bu gərəkliliyi bilərəkdən təhrif etməsi həm tarixin saxtalaşdırılması, həm də Azərbaycan mədəni irsinə qarşı yönəlmiş ideoloji kampaniyanın tərkib hissəsidir.

Qərb ədəbiyyatşünaslığı da uzun müddət Nizamini fars ədəbi ənənəsi ilə eyniləşdirib. Səbəb çox sadədir: əsərlərinin fars dilində yazılması. Halbuki bu, XII əsr region ədəbiyyatının ümumi kontekstindən irəli gəlirdi. O dövrdə saray ədəbiyyatı farsca idi və çoxsaylı türk mənşəli mütəfəkkirlər - Firdovsiyə nəzirə yazanlar, Səlcuq sarayının alimləri, sufi təriqət rəhbərləri məhz bu dildə yaradırdılar. Dillə mənsubiyyətin eyniləşdirilməsi orta əsrlər Şərq ədəbiyyatına tə-

İran yenə Nizami Gəncəvinini “özününküləşdirdi”

Dahi şairlə bağlı həqiqəti bilərəkdən təhrif etmək mədəni irsimizə qarşı yönəlmiş ideoloji kampaniyanın tərkib hissəsidir

mamilə yanlış yanaşmadır.

Nizami özü doğma yurdu və mənsubiyyətini dəfələrlə vurğulayıb. “Sirlər xəzinəsi”ndə açıq şəkildə yazır:

“Mən Gəncədəyəm, indi İraq məndən uzaqdadır...”

O dövrdə “İraq” termini Bağdad xilafətinin mərkəzi bölgələrini ifadə edirdi. Nizami bununla özünün Gəncə sakini, Qafqazın Türk dünyasına mənsub şairi olduğunu qeyd edirdi.

İranın Nizami irsini mənimsəmək cəhdləri yeni deyil. Tehranın mədəni ideologiyasında Azərbaycan türklərinin tarixi şəxsiyyətlərini “farslaşdırmaq” siyasəti onilliklərdə davam edir. Seyid İmadəddin Nəsimi, Məhəmməd Füzuli, Mahmud Şəbüstəri, Xaqani Şirvani və digər klassiklər də eyni yanaşmanın hədəfinə çevrilmişdi. Bu addımlar İranın bölgədəki geosiyasi ambisiyalarının mədəni ideologiya ilə tamamlanması kimi qiymətləndirilir.

İrəvanda - tarixən Azərbaycanla məxsus Göy məscidində İranın belə bir tamaşanı nümayiş etdirməsi əlavə məsajdır. Ermənistan uzun illərdə Azərbaycanın mədəni irsini erməniləşdirməyə çalışır, İran isə bu prosese öz versiyasını əlavə edir. Nəticədə, iki tərəfin bir nöqtədə - Azərbaycan irsini təhrif etməkdə “ortaq marağı” formalaşır. Tamaşanın məhz İrəvanda, Azərbaycan mədəniyyətinə aid bir abidədə təqdim olun-

ması, üstəlik, Nizamının kimliyinin dəyişdirilərək farslaşdırılması həm siyasi mesaj, həm də təxribat xarakteri daşıyır. Bu, tək cəmiyyət mübahisəsi deyil - regionda mədəni-siyasi nüfuz savaşının davamıdır.

Xalq şairi Sabir Rüstəmxanlı mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”a danışib. O bildirib ki, Nizamının poeziya dili kimi farsca yazması onun Azərbaycan şairi olduğunu inkar etmir. S.Rüstəmxanlının sözlərinə görə, Nizami yaşayan dövrdə Gəncənin ətrafı və Gəncənin özü artıq göytürklərlə dolu idi: “Bura bir türk yurdu idi. Əvvəllər də bu ətraflarda türklər yaşayıblar. Amma səlcuqlar və ondan əvvəlki müəyyən köç dalğaları ilə artıq Gəncənin ətrafı başdan-başa türk yurdu idi, millət türkcə danışdı. Düzdür, farslar da, farsca yazanlar da var idi. Hələ məlum deyil, bəlkə Nizamının türkcə də şeirləri var. Bu, mübahisəlidir. O, türkcə də yazıb. Nizamının fars şairi olması iddiası cəfəngiyyətdir. Onun əsərləri başdan-başa türk sevgisi ilə doludur. Nizamiyə Dərbəddən bir kənz göndərmişdilər ki, ona qulluq etsin. Amma o kənz bir qıpçaq türkü, türk qızı idi. Nizami onu kənz kimi qəbul etmədi, özünə həyat yoldaşı seçdi. Həmin türk qızıdan bir oğlu oldu. Nizami o kənzə hansı dildə danışdı? Nizami Gəncəvi türklüyün aşığı idi. Hansı poemasını götürsəniz, başdan-başa Türk dünyası ilə qü-

rur duymaq hissi, türklük sevdası orada hakimdir. Ona görə də Nizamini fars şairi edə bilməzlər. Nizami fars dilində yazıb, qoy bunu İran da qeyd etsin, İran da onu sevsin. Amma dünya tədqiqatçıların hamısı bilir ki, Nizamının fars dili Firdovsinin fars dilindən fərqli idi. Bu dil türk dilinin təsirində olan dildir və bu dildə xeyli türk sözləri var. Bunlar hamısı Nizamının. Bugünə qədər sosial mediada yenə bir erməni cəfəngiyyəti qarşıma çıxdı. Müəllif köhnəlmiş iddia ilə yenə dahi Azərbaycan şairi Nizami Gəncəvinin fars şairi sayır və belə hesab edir ki, “Xosrov və Şirin” poemasının qəhrəmanı Şirin erməni qızıdır. Yeni Şirin ermənidirsə, onun yaşadığı Ərməniyə də Ermənistanıdır. Halbuki poemada anası ona öyüd verərkən Şirinin türklüyünə açıq işarə edir: “O (yeni Xosrov) Keyxosrovdur, sən Əfrasiyabsan”. Əfrasiyabın miladdan öncə, 7-6-cı əsrlərdə Turan hökmdarı və sərkərdəsi olması elmi ədəbiyyatda inkaredilməz bir şəkildə əksini tapıb. Ermənilərin böyük ədəbiyyat adamları, o cümlədən Marietta Şaginyan Nizamının Azərbaycan şairi olmasını ciddi dəlillərlə sübut edən ədəbiyyatşünas alimlərdən biri olub”.

Ədəbiyyatşünas Seyfəddin Hüseynli “Yeni Müsavat” bildirib ki, dil məsələsinə görə bir yazıçının hansı xalqa mənsubluğunu təyin etmək doğru yanaşma deyil.

Onun **sözlərinə görə, həmin dövrdə bütün Yaxın və Orta Şərqdə fars dili poeziya dili hesab olunurdu:** “Nizami Gəncəvi də öz dövrünün övladı kimi o dildə yazıb yaradıb. Lakin onun türk şairi olmasını sübut edən tutarlı arqumentlər var. Xüsusən də onun əsərlərində istifadə etdiyi sayısız-hesabsız türk sözlərini göstərmək olar. Müxtəlif türk mənşəli kəlmələrdən tez-tez istifadə edirdi. Məsələn, gözəl qadını “türk kimi gözəl xanım”, igid oğlanı “türk kimi igid” deyə tərif edib. Dəfələrlə qeyd edib ki, yaxşılıq türk xislətidir. Nizami türk soyuna bağlı olmasaydı, bütün yaxşı və üstün cəhətləri türklərə aid etməzdi. Nizami öz oğlu ilə bağlı Allaha dua edərkən deyir: “İlahi, bu türk balasını xilas et, ona uğur nəsib et”. Belə nümunələr çoxdur. Ancaq Nizami Gəncəvi ilə bağlı iddialar hər zaman olub. Nizami türklərin, türkmənlərin say və nüfuz baxımından üstün olduğu Gəncədə doğulub və bunu özünə imza kimi götürüb. Onun Gəncəli və türklüyə böyük rəğbətini olduğu faktdır. Bu qədr faktları görməzliyə vurub onu fars şairi kimi qələmə vermək böyük qəbahətdir. Lakin zamanla bu iddialar olur. Şərqdə farsca yazmış ədiblərimizi Avropa alimlərinin özləri də fars ədəbi nümayəndələri kimi təqdim ediblər”.

□ **Şahin RƏHİMLİ,**
“Yeni Müsavat”

DİM sədri ilə görüş olacaq

Məleykə Abbaszadə

Dövlət İmtahan Mərkəzi (DİM) sentyabr ayından etibarən şagirdlər, abituriyentlər, müəllimlər və ümumiyyətə, qəbul kampaniyasının gedişi ilə maraqlananlar üçün yeni layihəyə start verib. Belə ki, mərkəz rəhbərliyinin iştirakı ilə ayda bir dəfə olmaqla aktual mövzular üzrə ictimaiyyət üçün açıq müzakirələr təşkil edilir. Bu görüşlərdə iştirakçıların sualları cavablandırılır, onların təklif və rəyləri dinlənir.

Növbəti görüş 5 dekabr saat 14:00-da DİM-in elektron imtahanlar korpusunda olacaq və "Buraxılış və qəbul imtahanlarında etirafı həll və ya cavab yazılması tələb olunan tapşırıqların yoxlanılması prosesi" mövzusunda həsr olunaçaq.

Görüşdə şagirdlər, abituriyentlər və onların valideynləri, həmçinin təhsil və pedaqoji ictimaiyyət nümayəndələri iştirak edərək mövzu ilə bağlı suallarını Dövlət İmtahan Mərkəzinin rəhbər şəxsləri və mütəxəssislərinə verə bilərlər.

Görüşdən sonra buraxılış imtahanı fənləri (Azərbaycan və rus dili (tədris dili kimi), riyaziyyat və xarici dil) üzrə şagirdlər üçün yazı işlərinin yerinə yetirilməsi zamanı verilən səhvlər əsasında praktik treninqlər təşkil ediləcək. Burada əvvəlcə real yazı işi nümunələri əsasında hazırlanmış təqdimat nümayiş etdiriləcək. Təqdimatdan sonra şagirdlərə yerinə yetirmələri üçün bir neçə tapşırıq təklif ediləcək. Şagirdlər həmin tapşırıqları yerinə yetirdikdən sonra yazdıqları yazı işləri mütəxəssislər tərəfindən qiymətləndiriləcək və qiymətləndirmənin nəticəsi şagirdlərin özləri ilə müzakirə ediləcək. Şagirdlər yazı işləri ilə bağlı izahla da tanış ola bilərlər. Bunun üçün iştirakçılar qeydiyyat linkində müvafiq istəklərini (treninqdə iştirak etmək istədikləri müvafiq fənni seçməklə) əvvəlcədən bildirməlidirlər.

Görüşdə iştirak etmək istəyənlər dekabrın 3-dək aşağıdakı keçiddə verilmiş anket formasını doldurmaqla qeydiyyatdan keçməlidirlər. Yerlər məhdud olduğu üçün qeydiyyatdan keçən ilk 140 nəfər (70 məktəbli, 50 valideyn və 20 pedaqoji ictimaiyyət nümayəndəsi) tədbirdə iştirakı mümkün olacaq.

Görüş Dövlət İmtahan Mərkəzinin Bakı şəhəri, Binəqədi rayonu, S.S.Axundov, 50 ünvanında yerləşən elektron imtahanlar korpusunda keçiriləcək.

həll edə bilərdi. Aydındır ki, Zakir Sultanov 5 milyon manatı təkbəşinə mənimsəyə bilməzdi. Bu, sadəcə, mümkün deyil. Çünki büdcədən nazirliklərə, komitələrə ayrılan vəsaitlərə sərəncam vermək bir nəfərin səlahiyyətində deyil. Həmin məbləğlərin təyinatı üzrə xərclənməsi komanda şəklində təşkil olunur. Struktur belədir. Əgər xüsusilə külli miqdarda yeyinti, mənimsəmə varsa, deməli, büdcədən ayrılan vəsaitə əli deyən, həmin vəsaitin təyinatından kənar xərclənməsində iştirak etmiş hər kəs istintaqa cəlb edilməli idi. Təbii ki, vəsaitin birbaşa sərəncamvericisi olan, müəyyən istiqamət üzrə xərclənməsini imzası ilə təsdiqləyən rəhbər şəxs də sorğulanmalı, Zakir Sultanovun yanında əyləşdirilməli idi. Hətta ehtimal etsək ki, həmin xüsusilə külli miqdarda vəsaitin mənimsənilməsindən Əbülfəs Qarayev xəbəri olmayıb, bu halda belə onun məsuliyyəti var".

Hüquqşünas deyir ki, Azərbaycan istintaq-məhkəmə sistemində çox bəzi bir ənənə formalaşıb: "Azərbaycan Beynəlxalq Bankının rəhbəri Cahangir

Əbülfəs Qarayevin "London müəhazirəsi"nin şifrələri

Sabiq nazir niyə özünü "odda yanmaz, suda batmaz" hesab edir - reaksiyalar

Sabiq mədəniyyət naziri Əbülfəs Qarayev yenidən medianın gündəminə gəlib. Bakıda təmtəraqlı ad günü keçirməsi xəbərini təkzib edən sabiq nazir Londonda olduğunu deyib. Qarayev 69 yaşını Bakıda təmtəraqlı şəkildə qeyd etdiyi barədə məlumatları "bir həftədir Londonda, bura müəhazirə deməyə gəlmişəm" deyərək təkzib edib.

Qeyd edək ki, Əbülfəs Qarayev 1994-2001-ci illərdə gənclər və idman naziri, 2001-2006-cı illərdə gənclər, idman və turizm naziri, 2006-2018-ci illərdə mədəniyyət və turizm naziri vəzifələrində çalışıb. 2018-ci ildə Azərbaycan Respublikasının Mədəniyyət naziri təyin edilib.

2020-ci ilin mayında DTX başçılıq etdiyi nazirlikdə əməliyyat keçirib, onun müavini Rafiq Bayramov, şöbə müdiri Zakir Sultanov da daxil olmaqla, bir neçə məmur həbs olunub. 21 may 2020-ci ildə isə nazir vəzifəsindən azad edilib.

Məhkəmədə onun ən yaxın adamları korrupsiya, talançılıq əməllərinin nazirin məlumatı və nəzarəti altında həyata keçirildiyi barədə ifadə veriblər, amma Qarayev özü məsuliyyətdən kənarda qala bilib.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Qarayev elə danışır ki, sanki Oksford onu çoxdan gözləyirmiş: "Ancaq məsələnin zahiri tərəfi bir başqa, alt qat, maliyyə dayaqları isə tamam başqa söhbətdir. Londona getmək üçün 30 illik nazirlik stajın yox, çoxlu ma-

Bunlar adi mallar deyil. Bu, nağd və sürətli pul dövryyəsi olan sektordur. Bu sektorun üstünlüyü odur ki, izlər qalmır, mənşəyi aydın olmur, pulu isə ağa qara qatışdırmağa şərait yaradır. "Korporasiya ÇE"nin təmiz ticarət üçün qurulduğu inanmaq sadələşlənir olar".

Bəs Əbülfəs Qarayev dünyanın ən bahalı şəhərlərindən olan Londonda necə yaşayır?

Natiq Ələsgərov deyir ki, Londonun ən bahalı rayonlarında villa saxlamaq çox böyük məsrəflər tələb edir: "2020-ci ildə DTX əməliyyatı zamanı həbs olunan müavinlər və şöbə müdirləri Əbülfəs Qarayevin bilavasitə göstərişi ilə işlədiklərini etiraf etmişdilər. Ancaq Əbülfəs Qarayev məsuliyyətdən kənar qaldı. Sabiq nazirin Londonda peyda olması təsadüf deyil. Bu, özünü ictimai rəy qarşısında mədəniyyət adamı kimi təqdim etməyin növbəti cəhədidir. Çünki Azərbaycanda onun adı korrupsiya, talançılıq, büdcənin dağıdılması, muzeylərdən tutmuş teatr sistemində qədr hər yerdə rüşvətlə yanaşı çəkilir. London səfəri isə bir növ keçmiş unutmaq istəyinin təzahürü kimi görünür. Azərbaycanda illərlə toplanmış sərəncam, ailə üzvlərinin adına rəsmiləşdirilmiş bizneslər, Rusiyadan Avropaya qədər uza-

nan iqtisadi şəbəkəni gizlətmək olmur axı. Ona görə də sabiq nazirin özünü "odda yanmaz, suda batmaz" kimi hiss etməsi təəccüblü deyil. Məsələ burasındadır ki, Azərbaycan cəmiyyətinin yaddaşı son illər dəyişib. Və kiminsə xaricdəki müəhazirəsi heç kəmin gözüni qamaşdırmır. Hamı bilir ki, belə ailə şirkətləri hansı məqsədlə və nə üçün yaradılıb".

Hüquqşünas Əkrəm Həsənov "Yeni Müsavat"a dedi ki, Zakir Sultanov ifadələrində aldığı pulların yarısını Əbülfəs Qarayevə verdiyini deməklə, faktiki olaraq, cinayətini etiraf edib: "Zakir Sultanov cinayətdə iştirak etməsini 5 milyon zərər ödəməklə də təsdiqləyib. Maraqlı məqam odur ki, həmin məbləğin tam yarısını Əbülfəs Qarayevə verdiyini deyib. Zakir Sultanovun dövlətə qaytardığı 5 milyon manat borc olmayıb. İş üzrə 5 milyon manat dövlət büdcəsindən mədəniyyət sahəsinə ayrılan 5 milyon manatın mənimsənilməsində iştirak edən digərlərinin də məsuliyyət məsələsinin araşdırılmasını xüsusi qərardadla

□ **E.MƏMMƏDƏLİYEV,**
"Yeni Müsavat"

Noyabrın 20-də "Azərbaycan Respublikasının" 2026-cı il büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin birinci oxunuşda müzakirəsi davam etdirilib. "Yeni Müsavat"-ın məlumatına görə, spiker Sahibə Qafarovanın sədrliyi ilə keçirilən iclasda Nazirlər Kabinetinin üzvləri də iştirak edib.

Milli Məclisin Ailə, qadın və uşaq məsələləri komitəsinin sədri **Hicran Hüseynova** bildirdi ki, məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin sayının artırılmasına, uşaq bağçalarında və təhsil müəssisələrində tibbi və psixoloji xidmətin təşkilinə, beynəlxalq təcrübəni öyrənməklə üç və daha çox uşaq ailələrə sosial dəstək proqramlarının həyata keçirilməsinə ehtiyac var.

Razi Nurullayev bildirib ki, 2026-cı ilin dövlət büdcəsi ölkəmizin iqtisadi inkişaf trayektoriyasını müəyyən edən başlıca sənəddir. Deputat regionların inkişafına da diqqət çəkib: "Büdcə bölgüsü yenə də mərkəzyönlüdür. Regionlarda demografik boşalma, işsizlik davam edir. Regionlara ayrılan vəsaitlər struktural dəyişikliklərə deyil, daha çox görünüşü gözəl layihələrə yönəlir. Bu isə strateji yanaşma deyil. Regionlar iqtisadiyyatın sütunudur və onların inkişafı olmadan qeyri-neft sektorunun artımından danışmaq mümkün deyil. Regionlar iqtisadi sərbəstlik və iqtisadi idarəçilik məsələsində mərkəzdən asılı duruma salınmamalıdır. Nə qədər ki, bu belə olacaq, regionlar istədiyimiz kimi inkişaf etməyəcək".

Regional məsələlər komitəsinin sədri Siyavuş Novruzov Qarabağda həyata keçirilən quruculuq işlərinə diqqət çəkib: "Cənab Prezident 5 il ərzində 569 dəfə işğaldan azad olunan rayonlara səfər edib, 170 layihənin təməlini qoyub, 167 obyektin açılışında iştirak edib. 62 mindən çox insan bu gün həmin regionlarda yaşayır. 19 məktəb, 7 məktəbəqədər müəssisə, 1 xəstəxana istifadəyə verilib. Yollar və körpülər barədə kifayət qədər məlumatınız var. Prezidentin sərəncamı əsasında regionların strukturlarının təkmilləşdirilməsi ilə əlaqədar Nazirlər Kabinetinə tapşırıq verdiyini qeyd edən S.Novruzov bildirdi ki, regionlarımızın inkişafı hərtərəfidir: "Xocavənd rayonunu çıxmaq şərti ilə qalan hamısı özü öz büdcəsini təmin edir və əlavə yığdığı vəsaitin 50 faizi həmin regionda qalır ki, bu da şəhid ailələrinə, qazilərə, aztəminatlı ailələrə, abadlıq-quruculuq işlərinə sərf olunur. Bu gün regionlardan danışarkən rəqəmlərə də fikir vermək lazımdır. Regionlarda sağlam rəqabət gedir".

Çıxışlardan sonra qanun layihəsi səsə qoyulub və ilk oxunuşda təsdiqlənib.

İclasda "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsi, "İşsizlikdən Sığorta Fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanunu-

Nazirdən pensiyalarla bağlı xoş xəbər

Anar Əliyev: "Əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait 2025-ci ilin təsdiqlənmiş xərcləri ilə müqayisədə 782,4 milyon manat və ya 10,9% artımla nəzərdə tutulub"; Milli Məclis büdcə zərfinin müzakirələrini davam etdirir; bir sıra qanun layihələri ilk oxunuşdan keçdi

nun layihəsi birinci oxunuşda müzakirə olunub. **Əmək və sosial siyasət komitəsinin sədri Musa Quliyev** deyib ki, 2026-cı ildə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə, hamiləliyə və doğuma görə, uşağın anadan olmasına görə, 3 yaşına çatanaqədər uşaqlara qulluğa görə və dəfn üçün müavinətlərin maliyyələşdirilməsinə 203,6 milyon manat vəsait nəzərdə tutulub. O deyib ki, bu da cari ilin təsdiqlənmiş proqnozuna nisbətən 2,6%, yaxud 5,2 milyon manat çoxdur. Komitə sədrinin sözlərinə görə, sığortaolunanların sanatoriya-kurort müalicəsi və sağlamlaşdırma tədbirlərinin həyata keçirilməsi üzrə AHİK vasitəsilə maliyyələşdiriləcək xərclər 25 milyon manat nəzərdə tutulub: "Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən təqdim edilmiş qanun layihəsi ölkə qanunvericiliyinin

tələblərinə uyğun hazırlanmaqla sosial və büdcə siyasətinin ümumi məqsədlərinə, Azərbaycan Respublikasının büdcə sisteminin vahidlik və müstəqillik prinsiplərinə müvafiqdir və gələn il şəhid ailələrinin, qazilərin pensiya və müavinət alan bütün vətəndaşlarımızın sosial rifahının yaxşılaşması üçün etibarlı təminat yaradacaq".

M.Quliyev qeyd edib ki, İşsizlikdən Sığorta Fondunun büdcə layihəsi 2026-cı ildə sığorta olunanların itirilmiş əmək haqlarının kompensasiya edilməsi, özünüməşğulluq, peşə hazırlığı və peşəyönümü tədbirlərinin keçirilməsi, haqqı ödənilən ictimai işlərin təşkili və digər aktiv məşğulluq tədbirlərinin maliyyələşməsi üçün optimal əsaslar yarada biləcək.

Əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Anar Əliyev "Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında" qanun layihəsi barədə çıxış edib. Nazirin sözlərinə görə,

yə ödənişlərin payına düşür: "Dövlət sosial müdafiə fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında" və "İşsizlikdən sığorta fondunun 2026-cı il büdcəsi haqqında" qanun layihələrinin müzakirəsi zamanı deyib.

Nazir bildirib ki, bu göstərici 2024-cü ilə müqayisədə 1 milyard 534 milyon manat, 2025-ci ilə müqayisədə isə 788 milyon manat çoxdur. Bu məbləğin 7 milyard 993 milyon manatı əmək pensiyalarının, 203,6 milyon manatı isə sosial sığorta hesabına verilən müavinət xərclərinin payına düşür. 2026-cı il üzrə

və qeydiyyatdan keçib. Qeyri-rəsmi və müvəqqəti məşğulluq hələ də geniş yayılıb. Çox vaxt yük işəgötürənlərin üzünə düşür, lakin onların da problemləri kifayət qədər böyük olduğundan, kompensasiya və güzəştlərin məhdud olması səbəbilə minimum əməkhaqqıların artırılması çətinləşir. Demografik dəyişikliklər də sosial müdafiə fondunun büdcəsinə bir-baş təsir edir. Qarşıdakı illərdə ödənişlərin daha da aşağı düşəcəyi proqnozlaşdırılır".

Deputat Vüqar Bayramov

vun sözlərinə görə, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun büdcəsi ilə bağlı layihə bir daha təsdiq edir ki, gələn ildə də sosial təminat tədbirləri davamlı olaraq gücləndiriləcək: "Fondun 8 milyard 483 milyon manatlıq xərclərin 8 milyard 196 milyon manatı məhz əhaliyə ödənişlər üzrə xərcləndir. Əmək pensiyalarının ödənilməsinə isə 7 milyard 992 milyon manat ayrılacaq. Bu, o deməkdir ki, fondun xərclərinin 94 faizindən çoxu məhz pensiyaçılara ödənilən vəsaitdir. 2025-ci ilə müqayisədə gələn il pensiyalara ayrılacaq vəsaitin həcmi 10 faiz artırılacaq. Bu isə pensiyaçıların sosial təminatının gücləndirilməsinin gələn ildə də diqqət mərkəzində olacağı deməkdir".

V.Bayramov xatırladı ki, qanunvericiliyə əsasən, gələn ildə də pensiyaların indeksləşdirilməsi və artırılması həyata keçiriləcək: "Bununla, 2026-cı ilin yanvar ayından etibarən bütün növ əmək pensiyalarının artımı baş verəcək. Bu artım təxminən 1 milyon 100 min vətəndaşı əhatə edəcək və 2025-ci ildə nominal orta aylıq əmək haqqındakı artım faizinə uyğun həyata keçiriləcək. Belə ki, bu ilin ilk 9 ayında orta aylıq nominal əməkhaqqı əvvəlki ilin müvafiq dövrünə nisbətən 9,7 faiz artaraq 1093 manata çatıb. İlkın gözləntilərə əsasən, gələn ildən pensiyalar təxminən 9,2 faiz artırılacaq. Bir sıra marjinal siyasi qruplar qərəzli şəkildə Azərbaycanın sosial göstəricilərini qonşu dövlətlərlə müqayisə etməyə çalışaraq yanlış fikirlər formalaşmağa çalışırlar. Gələn il Azərbaycan dövlət büdcəsindən asılılığının nisbətən azalması olduqca müsbət tendensiya. Qeyd edib ki, pensiyalarda nəzərdə tutulan artım, orta aylıq pensiyanın 590 manata, orta yaşa görə pensiyasının isə 629 manata proqnozlaşdırılması ölkənin indiki imkanları ilə bağlıdır. F.Mustafa deyib ki, büdcənin ağırlığının pensiya təminatına yönəldiyini nəzərə alsaq, yaşa görə pensiya imkanlarının daha da genişləndirilməsinə ehtiyac var: "Hazırda Azərbaycanda 5,1 milyon məşğul əhali qeydiyyata keçsə də, bunun yalnız təxminən 30-35%-i rəsmi məşğulluq imkanına malikdir

əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait 2025-ci ilin təsdiqlənmiş xərcləri ilə müqayisədə 782,4 milyon manat və ya 10,9% artımla nəzərdə tutulub. Bunun 81,2%-i və ya 635,6 milyon manatı indeksasiya xərclərinin, digər hissəsi isə yeni təyin olunan və yenidən hesablanan pensiyaların məbləğlərinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı xərclərin payına düşür. Proqnoz göstəricilərə əsasən, 2026-cı il üzrə indeksasiyanın təqribən 9,2% səviyyəsində olması, orta pensiyanın məbləğinin isə yenə də 9,2% artaraq 590 manata, yaşa görə pensiyanın məbləğinin isə 629 manata çatması proqnozlaşdırılır.

İctimai birliklər və dini qurumlar komitəsinin sədri Fazil Mustafa bildirib ki, Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gəlirlərində 705 milyon manat civarında artımın müşahidə olunması, eləcə də dövlət büdcəsindən asılılığının nisbətən azalması olduqca müsbət tendensiya. Qeyd edib ki, pensiyalarda nəzərdə tutulan artım, orta aylıq pensiyanın 590 manata, orta yaşa görə pensiyasının isə 629 manata proqnozlaşdırılması ölkənin indiki imkanları ilə bağlıdır. F.Mustafa deyib ki, büdcənin ağırlığının pensiya təminatına yönəldiyini nəzərə alsaq, yaşa görə pensiya imkanlarının daha da genişləndirilməsinə ehtiyac var: "Hazırda Azərbaycanda 5,1 milyon məşğul əhali qeydiyyata keçsə də, bunun yalnız təxminən 30-35%-i rəsmi məşğulluq imkanına malikdir

Qazağın üç anklav kəndi olan Sofulu, Bərxudarlı və Yuxarı Əskiparanın, eləcə də Naxçıvanın Kərki kəndinin qaytarılması məsələsi son dövrlərdə yenidən aktuallaşıb. Məlumatlara görə, Zəngəzur dəhlizinin açılması sərhədin bu istiqamətdə delimitasiyasını aktuallaşdırdığı üçün ilk növbədə Kərki kəndinin qaytarılması gündəmdədir.

Dörd kəndimizin qaytarılması gerçəkləşir

Zəngəzur dəhlizinin açılması sərhədin bu istiqamətdə delimitasiyasını aktuallaşdırdığı üçün ilk növbədə Kərki kəndinin qaytarılması gündəmdədir

Bakı-xeber.com yazır ki, bütün bunlar fonunda bir neçə gün əvvəl Ermənistan parlamentinin spikeri Alen Simonyanın açıqlamaları da təsadüfi hesab olunmur.

O qeyd edib ki, Ermənistan bəzi sahələrdə ümumilikdə 110 kvadrat kilometr Azərbaycan ərazisini nəzarətdə saxlayır: "Xəritədə də göstərməyə hazıram. Təxminən 110 kvadrat kilometr biz onların ərazisindəyik, məsələn, Tavuş istiqamətində. Rəsmi olaraq deyirəm ki, həttə 90-cı illərdən bəri bizim irəlində olduğumuz sahələr də mövcuddur". Simon-

yanın sözlərinə görə, bu ərazilərin bir qismi 1990-cı illərin hərbi əməliyyatlarından sonra formalaşmış sərhəd xəttində yerləşir. İndi əsas məsələ bu ərazilərin geri qaytarılmasıdır. Təbii ki, bura anklav kəndlər də daxildir. Bu fonda erməni politoloq Suren Surenyants bildirir: "Azərbaycan Xarici İşlər Nazirliyinin sözcüsü Ayxan Hacızadə bildirib ki, Qazax rayonunun üç kəndinin və Naxçıvanın Kərki kəndinin qaytarılması Bakının prioritet məsələlərindən biridir. Onun sözlərinə görə, bu məsələ sərhəddə delimitasiya komissiyaları çərçivəsində həll edilməlidir. Azərbaycan gizlətmir ki, sülh müqaviləsi yalnız o halda mümkündür ki, Ermənistan məzmunundan asılı olmayaraq, onların bütün şərtlərini yerinə yetirsin. Bu durumda Paşinyan Telegram səhifəsində yazıb ki, delimitasiya nəticəsində Ermənistan Başkəndi və digər "işğal olunmuş ərazilər"i qaytarmalıdır. Lakin bu bəyanat əsasında Başkəndin qaytarılması cəhdi deyil, qarşılıqlı məzmunlu illüziya yaratmaq cəhdidir. Başkənd mövzusu heç vaxt danışıqlar gündəmində olmayıb, halbuki anklavlar məsələsi uzun müddətdir Azərbaycanın tələb siyahısına daxil edilib.

Buna görə də belə nəticəyə gəlmək olar ki, Paşinyan ya artıq razılıq verib, ya da sadəcə müqavimətdən imtina edib. Anklavların qaytarılması Ermənistan üçün yeni çağırışlar deməkdir. Çünki Ermənistan daxilində Azərbaycanın hüquqi və fiziki varlığı bərpa ediləcək, logistika riskləri yaranacaq, qarşıdurma Ermənistan ərazisinə köçürüləcək və dövlətçiliyin əsasına mina qoyulacaq. Bu, sülhə dair baxış deyil, bu, sülh adı altında Azərbaycan nəzarətinin yeni mexanizmidir. **Surenyants bildirib ki, indiki hakimiyyət ləyaqətlə danışıqlar yolu yox, uyğunlaşma yolunu seçib:** "Sülhdən danışan hakimiyyət əsasında vassal siyasəti yürüdür. Paşinyanın "sülhü" Azərbaycan gündəliyinin xidmətinə çevrilib, hər yeni tələb "sülhün qiyməti" kimi təqdim olunur". Ermənistan parlamentindəki "Hayastan" fraksiyasından deputat Qarnik Danielyan isə bildirir ki, Qazaxıstandan və Rusiyadan Azərbaycan ərazisi vasitəsilə dəmir yolu ilə Ermənistanla buğda idxal edilməsinə başlanılması təsadüfi deyil: "Bunu Paşinyan elan etdi və dedi ki, Ermənistan ərazisində Azərbaycan torpaqları var və onlar Azərbaycana geri qaytarılmalıdır. Yeni növbəti

güzəştin hazırlıq mərhələsi gedir. Əvvəl Paşinyan bildirmişdi ki, anklavlar məsələsi üzrə hüquqi əsas yoxdur, onda hansı torpaqlardan söhbət gedir? Onun hüquqi

istiqamətində Ermənistan üçün ciddi problemlər yaranacaq". Onun sözlərinə görə, Paşinyan qəsdən Başkənd haqqında danışır: "Paşinyan qəsdən Başkənd haqqında danışır ki, dörd anklav geri qaytarıldıqdan sonra desin ki, Başkəndi də biz alacağıq, amma necə Berqaber hissəsini geri ala bilmədik, elə də Başkəndi ala bilməyəcə-

əsasları nədir? Sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi, demarkasiya adı ilə erməni tərəfindən birtərəfli güzəşt edilib. O zaman deyirdilər ki, Günən-Voskepar hissələrindən biz güzəşt edirik, Berkaberdən 900 hektar alacağıq. Çox vaxt keçib, Berkaber gölündən o tərəfə Ermənistan heç bir santimetr, heç bir millimetr torpaq almayıb. Azərbaycanlılar nə tələb etsələr, alırlar, Ermənistan isə heç nə almır. Xatırlatmaq istəyirəm ki, heç bir Azərbaycan rəsmisi deməyib ki, Azərbaycanın ərazisində erməni torpaqları var".

Paşinyanın "Sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi nəticəsində azərbaycanlılar Başkənddən çıxacaq" bəyanatına erməni müxalif deputat cavab olaraq qeyd edib: "Mən hesab edirəm ki, bu hissələrdə Ermənistan son dövrdə apardığı siyasəti nəzərə almaqla növbəti güzəştlərə hazırlıq görür və bu güzəştlərin fonunda müəyyən mənada təbliğat fonu yaradılır. Uzun müddətdir danışılan o hissələrdən keçən infrastruktur bizim üçün çox vacibdir: burada Ermənistanla daxil olan qaz kəməri, internet kabelləri və digər kommunikasiya və yollar var. Bu, həm Tavus, həm də Kərki

yık". Burada xatırladaq ki, Azərbaycan Ermənistanla heç bir ərazisi iddiası irəli sürmür. Sadəcə, qarşı tərəfin hələ də nəzarətdə saxladığı ərazilərinin geri verilməsini tələb edir. Buna, qeyd edildiyi kimi, anklavlar da daxildir. Ermənistan parlamentinin Xarici əlaqələr komissiyasının rəhbəri, hakim "Vətəndaş müqaviləsi" fraksiyasının üzvü Sarkis Xandanyan isə qeyd edir ki, hazırda "anklavlar məsələsi" gündəmdədir, lakin bu məsələ sərhədlərin müəyyənləşdirilməsi çərçivəsində həll olunmalıdır: "Delimitasiya və demarkasiya işləri başa çatdıqdan sonra, Ermənistan və Azərbaycan anklavlar mövzusunda hansı qərarı qəbul edəcəklərinə baxacaqlar". O, həmçinin bildirib ki, delimitasiya prosesi çoxmərhələlidir və bir neçə mərhələdən ibarətdir. Bura sərhədin müəyyənləşdirilməsi, müvafiq protokolların təsdiqlənməsi, dövlət sərhədi haqqında müqavilənin imzalanması və ratifikasiyası, həmçinin sərhəd xətti boyunca texniki işlərin aparılması daxildir. Xandanyan vurğulayıb ki, bütün proseslər 1991-ci il Alma-Ata Bəyannaməsinə əsaslanır.

□ "Yeni Müsavat"

Hicab qanunu: Tehran onu tətbiq etməkdən niyə çəkinir?

"İranda yeni hicab qanununun tətbiqinə İsrailin ölkəyə hücum ehtimalı səbəb olub".

"Teleqraf" xəbər verir ki, bu iddia ilə İran parlamentinin Milli Təhlükəsizlik Komitəsinin sədri İbrahim Əzizi çıxış edib.

"Hizbullah" lideri) Həsən Nəsrullahın öldürülməsi və (İsrailə qarşı) "Doğru vəd 2" əməliyyatından sonra belə qənaətə gəldik ki, İsrailin İrana hücum ehtimalı var, nəticədə Milli Təhlükəsizlik Komitəsi "Hicab və iffət" qanununun tətbiqinin təxirə salınmasına qərar verdi. Bu, yaxşı bir qanundur, amma İranda elə qurumlar var ki, həssas vəziyyət nəzərə alınaraq bu qanunun tətbiqi təxirə salındı. Cəmiyyətin hazırkı vəziyyətinə uyğun olaraq hicabla bağlı məlumatlılıq, amma təhlükəsizlik məsələlərini nəzərə almadan qərar verə bilmərik", - o bildirib.

Xatırladaq ki, 2022-ci ilin sentyabrında 22 yaşlı Mehəsa Əmininin hicab qaydalarını pozmaqda ittiham edilərək polis tərəfindən öldürülməsindən sonra İranda hicab əleyhinə etiraz aksiyaları başlayıb və iki ilə yaxın davam edib. Bundan sonra məcburi hicabın ləğvi gündəmə gəlib, paytaxt Tehran və bir sıra digər iri şəhərlərdə hicabsızlaşma prosesi başlasa da, dini rejim hələ də tətbiq etmədiyi "Hicab və iffət" adlı yeni qanun qəbul edib. Cəhd ölkədə etirazları bir qədər də genişləndirib. Bugünlərdə isə Tehran və bəzi iri şəhərlərdə hicabsız dolaşan qadınların görüntüləri gündəmdədir. Dini-siyasi rejimin nümayəndələri bu fonda hicab qaydalarını sərtləşdirən "Hicab və iffət" qanununun tətbiqini gündəmə gətirirlər.

"Qara qutu" ilə bağlı Türkiyədən yeni açıqlama

Gürcüstan-Azərbaycan sərhədində qəzaya uğrayan Türkiyə Silahlı Qüvvələrinin "C-130" tipli hərbi yük təyyarəsinin qara qutusu araşdırılır.

Bu barədə Türkiyə Müdafiə Nazirliyinin sözcüsü Zeki Aktürk bildirib.

Qurumun rəsmi nümayəndəsi onu da deyib ki, təyyarənin qalıqları Kayseridə yerləşən 2-ci Hava Nəqliyyat Vasitələrinin Bərpası Zavodunda ətraflı şəkildə analiz ediləcək.

Zeki Aktürk əlavə edib: "Aparılan ətraflı araşdırmanın nəticələri ictimaiyyətə açıqlanacaq. Rəsmi açıqlamalarımız xaricində yayılan xəbər və şərhə inanmaq düzgün deyil".

Xatırladaq ki, noyabrın 11-də Türkiyəyə məxsus hərbi təyyarə Gürcüstanın Azərbaycanla dövlət sərhədindən təxminən 5 kilometr aralıda qəzaya uğrayıb. Təyyarə Azərbaycandan Türkiyəyə uçurdu. Türkiyə Müdafiə Nazirliyi qəzaya uğrayan təyyarənin göyertəsində 20 hərbinin olduğunu açıqlayıb. Hadisənin baş vermə səbəbləri araşdırılır.

Azərbaycanın dövlət büdcəsi 2026-cı ildə də sosialyönümlü olacaq. Bunu maliyyə naziri Sahil Babayev noyabrın 20-də Milli Məclisin plenar iclasında "Azərbaycan Respublikasının 2026-cı il dövlət büdcəsi haqqında" qanun layihəsinin müzakirəsi zamanı deyib.

Onun sözlərinə görə, 2026-cı ildə dövlət büdcəsi xərclərinin 41 faizi, cari xərclərin isə 68 faizi və yaxud 17,1 milyard manat sosialyönümlü xərclərə yönəldiləcək. Bu, 2024-cü ilin icra göstəricisi ilə müqayisədə 2,5 milyard manat və ya 17 faiz çoxdur. Bu xərclərin 89,7 faizi, yəni 15,4 milyard manatı əməkhaqqı və sosial təminat ödənişlərinə ayrılacaq. Qeyd olunub ki, son beş ildə bu istiq-

2026-cı il büdcəsinin adı bəlli oldu - sosialyönümlü...

Dünyada qəbul olunmuş qaydaya əsasən, büdcə o zaman sosialyönümlü hesab olunur ki, o büdcədə sosial bölmələr üzrə xərclərin payının əhəmiyyətli çəkisi olur

mətdəki xərclər 4,4 milyard manat və ya 39,6 faiz artıb: "Beləliklə, 2026-cı ildə də sosialyönümlü xərclər əsas prioritetlər sırasında olacaq. Orta müddətli büdcə dövrü ilə, yəni 2022-ci ilə müqayisədə sosialyönümlü xərclər 5,6 milyard manat və ya 48 faiz çox olacaq. Əhalinin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə xidmət edən xərclər üçün gələn ilin dövlət büdcəsində 4,9 milyard manat vəsait nəzərdə tutulur. Bu, 2025-ci ilə nisbətən 121 milyon manat, 2024-cü ilin icra göstəricisinə nisbətən isə 722 milyon manat çoxdur. Orta müddətli büdcə dövrü ilə müqayisədə, yeni cəmi 4 illik dövrdə bu xərclər 41 faiz artıb.

Cari illə müqayisədə 151 milyon manat artımla proqnozlaşdırılan sosial müavinətlər, təqaüdlər və digər sosial ödənişlərə 2,8 milyard manat vəsait sərf ediləcək. Sosial siyasətin digər vacib istiqaməti kimi keçmiş məcburi köçkünlərin sosial müdafiəsi ilə bağlı xərclər növbəti ildə 285 milyon manat proqnozlaşdırılır".

Qeyd edək ki, dünyada qəbul olunmuş qaydaya əsasən, büdcə o zaman sosialyönümlü hesab olunur ki, o büdcədə sosial bölmələr üzrə xərclərin payının əhəmiyyətli çəkisi olur. Belə ki, dünya praktikasında sosial xərclərin büdcədə payı 40 faizdən az

deyil. İnkişaf etmiş ölkələrin təcrübəsinə əsasən sosial xərclərə təhsil, səhiyyə, sosial müdafiə, mədəniyyət və bu kimi sosial əhəmiyyətli sahələrdə xərclənən vəsaitlər daxil edilir.

Son on illik müddəti götürsək, dünya praktikasına əsaslanan sosial xərclərin həcmnin kəskin artdığını görmək olar. Belə ki, Hesablama Palatasının 2016-cı il dövlət büdcəsinin icrasına dair rəyindən aydın olur ki, "Sosial müdafiə və sosial təminat" bölməsindən bilavasitə sosial müdafiə və təminat tədbirlərinin maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan xərcləri, təhsil və səhiyyə bölmələri üzrə faktiki icra edilmiş xərcləri nəzərə alsaq, 2016-cı ildə dövlət büdcəsinin sosial xərclərinin ümumi xərclərdə payı 25,7 faiz (4 milyard 559 milyon 7968 manat) təşkil edib. Əvvəlki ilə nisbətən 2016-cı ildə sosial müdafiə və təminat xərcləri 250 milyon manat və ya 13,3 faiz, təhsil xərcləri 149,3 milyon manat və ya 9,3 faiz artıb, səhiyyə xərcləri isə 5,7 milyon manat və ya 0,8 faiz azalıb.

2016-cı ildə dövlət büdcəsinin xərcləri nominal ifadədə 17 742,4 milyon manat təşkil edib. Bunun 11 milyard 693,0 milyon manatı və ya 65,9 faizi cari xərclərdən ibarət olub.

2026-cı il üçün dövlət büdcəsinin xərcləri 41 mil-

yard 703,6 milyon manat məbləğində proqnozlaşdırılır. Bu isə o deməkdir ki, on ildə büdcə xərcləri 2,5 dəfə, sosial xərclər isə 3,7 dəfə artıb. Yeni büdcənin sosial xərcləri onun ümumi xərclərindən daha sürətlə artıb.

2026-cı il dövlət büdcəsi Azərbaycanın əsas gəlir mənbəyi olan neftin 65 dollarlıq orta qiyməti əsasında hesablanıb. Əksər analitik mərkəzlər proqnozlarında neft qiymətlərini təxminən 60-62 dollar ətrafında gözləyirlər. Azərbaycan Mərkəzi Bankı da orta qiymət olaraq 64-65 dolların üzərində dayanıb. Bu şəraitdə dünya bazarına kəskin artırıcı təsir göstərəcək fəvqəladə hadisələr olmazsa, gələn il Azərbaycan neftinin büdcədə nəzərdə tutulan qiymətdən daha aşağı satılması ehtimalı getdikcə artır. Lakin hazırlanan layihədən aydın olur ki, neft qiymətləri daha aşağı olsa belə, dövlət büdcəsinin ixtisara məruz qoyulması mümkün olmayan cari xərclərinin, o cümlədən sosial xərclərinin maliyyələşdirilməsi üçün hər hansı problem yaranmayacaq.

Sosial xərclərin mühüm bir hissəsi Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi yanında Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun (DSMF) xəttinə maliyyələşdirilir. Gələn il üçün fondun büdcə xərclərinin 8 milyard 483 milyon 70

min manat (2025-ci ilə müqayisədə 10,5 faiz və ya 806,6 milyon manat çox) olması proqnozlaşdırılır. "Dövlət sosial müdafiə fondunun 2025-ci il büdcəsi haqqında" qanun layihəsinə əsasən Fondun gəlirlərinin 6 milyard 591 milyon manatının, yaxud 79,2 faizinin məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmalar hesabına formalaşması nəzərdə tutulub. Məcburi dövlət sosial sığorta haqları üzrə daxilolmaların 68 faizi qeyri-büdcə sektorunun, 32 faizi isə büdcədən maliyyələşən təşkilatların hesabına təmin ediləcək.

Dövlət Sosial Müdafiə Fondunun gələn il proqnozlaşdırılan ümumi xərclərinin 96,6 faizi və ya 8,2 milyard manatını əhaliyə ödənişlər təşkil edəcək. Bu göstərici 2025-ci ilə müqayisədə isə 788 milyon manat çoxdur. Bu məbləğin 7 milyard 993 milyon manatı əmək pensiyalarının, 203,6 milyon manatı isə sosial sığorta hesabına verilən müavinət xərclərinin payına düşür. 2026-cı il üzrə əmək pensiyalarının maliyyələşdirilməsi üçün ayrılan vəsait 2025-ci ilin təsdiqlənmiş xərcləri ilə müqayisədə 782,4 milyon manat və ya 10,9 faiz artımla nəzərdə tutulub.

Əmək pensiyalarının orta aylıq məbləğinin 2025-ci ildə 540 manat, 2026-cı ildə isə 590 manat olacağı proqnoz-

laşdırılır. Növbəti ildə yaşa görə pensiyanın orta aylıq məbləğinin cari ildəki 576 manatdan 53 manat artaraq 629 manata yüksəlməsi gözlənilir.

2026-cı ildə məcburi dövlət sosial sığorta haqları hesabına ödənilən əmək qabiliyyətinin müvəqqəti itirilməsinə görə, hamiləliyə və doğuma görə, uşağın anadan olmasına görə, 3 yaşına çatanaqədər uşaqlara qulluğa görə və dəfn üçün müavinətlərin maliyyələşdirilməsinə 203,6 milyon manat vəsait nəzərdə tutulub ki, bu da cari ilin təsdiqlənmiş proqnozuna nisbətən 2,6 faiz, yaxud 5,2 milyon manat çoxdur.

Ümumilikdə, 2025-ci ilin təsdiq edilmiş göstəriciləri ilə müqayisədə 2026-cı il üçün büdcədən maliyyələşən təşkilatlar üzrə daxilolmalar 3,6 faiz və ya 73,4 milyon manat, qeyri-büdcə sektoru üzrə daxilolmalar isə 13,1 faiz və ya 520,3 milyon manat artımla nəzərdə tutulub.

2026-cı ildə fondun büdcəsinin balanslaşdırılması məqsədilə dövlət büdcəsinin öhdəliklərinin maliyyələşdirilməsi üçün dövlət büdcəsindən ayrılan vəsait 1 milyard 700 milyon manat həcmində proqnozlaşdırılır ki, bu da 2025-ci il üzrə təsdiqlənmiş transfert məbləğindən 100 milyon manat və ya 6,3 faiz çoxdur. Bildirilib ki, dövlət büdcəsindən transfertin DSMF-nin gəlirlərindəki payının 2026-cı ildə 20,4 faizə düşməsi proqnozlaşdırılır.

Açıqlanan məlumatlara əsasən, 2026-cı ildə Azərbaycanda dəfn müavinəti orta hesabla 944 manat təşkil edəcək, ümumi müavinətlərə ayrılan məbləğ isə 37,6 milyon manat olacaq. Doğum müavinəti üçün ümumi məbləğ 71 milyon manat təşkil edəcək, bu göstərici 2025-ci ilə müqayisədə 9,2 faiz çoxdur. Gələn il üzrə orta müavinət məbləğinin 3 676 manata qədər artacağı, müavinət alanların sayının isə 19 310 nəfər təşkil edəcəyi gözlənilir.

Artımın əsas səbəbi kimi minimum əməkhaqqı və sosial təminat məbləğlərinin yüksəlməsi, eləcə də işçi qadın-

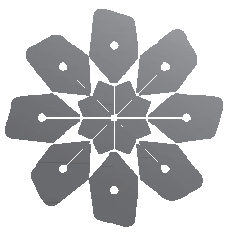
ların sosial sığorta haqları üzrə ödənişlərinin artması göstərilir. Hesablama Palatası vurğulayıb ki, bu artım ailələrin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə və uşaq doğumu ilə bağlı sosial ödənişlərin adekvatlığının artırılmasına xidmət edir.

2026-cı ilin dövlət büdcəsindən səhiyyə xərcləri üçün 2 milyard manat vəsait ayrılacaq və bu, 2024-cü ilin icra göstəricisinə nisbətən 11 faiz çoxdur. Bütövlükdə, gələn il üçün icmal büdcədən səhiyyə xərclərinə cəmi 3,7 milyard manat vəsait ayrılacaq.

2026-cı ildə Azərbaycanda yaşayış minimumu və ehtiyac meyarının 300 manat olması nəzərdə tutulur. Bu, 2025-ci ilə müqayisədə 15 manat və yaxud 5,3 çoxdur. O cümlədən yaşayış minimumu əmək qabiliyyətli əhali üçün 317 manat, pensiyaçılar üçün 245 manat, uşaqlar üçün 260 manat hesablanıb.

Büdcə layihəsinə əsasən 2026-cı ilin dövlət büdcəsi xərclərinin 25 milyard 161,2 milyon manatının cari, 14 milyard 84,8 milyon manatının əsaslı, 2 milyard 457,6 milyon manatının isə dövlət borcuna xidmətlə bağlı xərclərə yönəldilməsi nəzərdə tutulub. 2025-ci ilə müqayisədə cari xərclərdə 1,6 faiz, dövlət borcuna xidmət xərclərində 2,4 faiz artım, əsaslı xərclərdə isə 1,2 faiz azalma proqnozlaşdırılıb ki, bu da cari xərclərin dövlət büdcəsi xərclərindəki payının 60,3 faizə bərabər olması ilə nəticələnib.

Xatırladaq ki, 2026-cı ildə ölkədə iqtisadi artım 2,9 faiz, orta illik inflyasiya səviyyəsi 4,8 faiz proqnozlaşdırılır, xam neftin büdcə qiyməti 1 barel üçün 65 ABŞ dolları qəbul edilib, manatın məzənnəsinin sabit qalacağı gözlənilir. Növbəti ildə neft-qaz sektoru üzrə ÜDM-in real ifadədə 2,4 faiz azalacağı, qeyri-neft-qaz ÜDM-in 5,0 faiz artacağı proqnozlaşdırılır. 2026-cı il üzrə proqnozlaşdırılan dövlət büdcəsinin gəlirlərinin 43 faizi və ya 16,4 milyard manatı neft-qaz sektorunun, 57 faizi və ya 22,2 milyard manatı qeyri neft-qaz sektorunun payına düşür.

**Azərbaycan
Respublikasının
Mədanın İnkişafı
Agentliyi**

Ekologiya və ətraf mühitin mühafizəsi

Payız fəslində olmağımıza baxmayaraq, Azərbaycan-da yağışlı hava müşahidə olunmur. Bəs bunun səbəbi nədir? Proqnozlar Bürosunun direktoru Gülsad Məmmədova bildirib ki, ölkə ərazisində müşahidə olunan mülayim isti hava şəraitinin səbəbi sinoptik şəraitdən asılı olaraq isti hava kütlələrinin cənubdan hərəkət etməsi, cənub-şərq küləklərinin üstünlüyüdür:

“Bu da hava şəraitinin mülayim keçməsinə, temperaturun yüksəlməsinə səbəb olur. Havanın maksimal temperaturu Bakıda və Abşeron yarımadasında 22, rayonlarda isə 25 dərəcəyədək yüksəlir. Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın orta temperaturu noyabr ayının ötən dövründə iqlim normalından 2.9 dərəcə yüksək qeydə alınıb”.

“Ötən illərin noyabr ayları ilə müqayisə etsək Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın temperaturu 2023-cü ilin noyabrında 25 dərəcə, bölgələrdə isə 29 dərəcəyədək isti müşahidə olunub”, - deyə qeyd olunub.

Əlavə edilib ki, ölkə ərazisində müşahidə olunan mülayim hava şəraiti yaxın 3-4 gün ərzində də davam edəcək.

Əksəriyyət iddia edir ki, artıq ölkəmizdə sadəcə iki fəsil - yay və qış müşahidə olunur. Amma ekoloqlar buna etiraz edir. Onların fikrincə, hava şəraitinə müəyyən iqlim dəyişikliklərinin təsiri var. Bir neçə il bundan əvvəl yazda Kür çayı daşdı. Son illər isə bu çay nəinki daşmaq, əksinə, qurumağa başlayıb. Bu,

son 10-20 ildə bir təkrarlanan quraqlılıqlara aiddir. Əlbəttə, sözügedən məsələlərdə iqlim dəyişikliklərinin də təsiri var. Bundan başqa, fəsillərə keçidlər də hiss olunmaz dərəcədə deyil.

Bir mövsümlə “bu fəsil var, bu fəsil yoxdur”, deyib fikr yürütmək düzgün deyil. Fəsilləri yaradan konkret amillər var. Bu barədə məlumatlara ekoloq Ənvər Əliyevin araşdırmalarında rast gəlmək olar. Ekoloq bildirir ki, amillər dəyişilməyibsə, fəsil dəyişikliyi ola bilməz: “Dövrilikdə fərqlər ola bilər. Deyək ki, 50 il əvvəl payız isti keçib, yağıntılar nisbətən az olub, 10-15 il sonra yenidən hava soyuyur, payızda soyuq, yağıntılı iqlim müşahidə edilir. Bu, dövriliklə bağlıdır. Fəsilləri yaradan yerin fırlanma oxunun fırlanma müstəvisinə olan bucağıdır. Bu dəyişməyibsə, fəsillərin xüsusiyyətinin dəyişməsindən danışmaq gədə bilməz. 1-2 gün hava isti keçirsə, “payız fəslə yoxdur, payız olmadı”, demək olmaz”.

Ekoloqun fikrincə, paytaxt Bakıda fəsillərin xüsusiyyəti, əlamətlər hiss olunmur. Buna səbəb pay-

Ekologiya

ÜSAVAT
N 211 (8821) 21 noyabr 2025

Payız niyə yay kimi keçir?

Havaların mülayim keçməsinin fəsadlarını yaşayacağıq

istifadə olunması və atmosfərə zərərli maddələrin atılmasının minimuma endirilməsi tələb olunur.

Havaların həddən artıq isti keçməsi insanların fəslə uyğun geyim seçməsinə mane olur. Gün ərzində havanın isti və yaxud soyuq olması hər kəsi çaşdırır. Buna görə də bədən temperaturunu qorumaq mümkün olmur. Belə hallar soyuqdəmə xəstəliklərinin yaranmasına və geniş yayılmasına səbəb olur. İsti havada viruslar daha da fəallaşır. Noyabr ayının son günləri yaz-yay havasına bənzəyir. Əlbəttə ki, bu, anomal vəziyyətdir. Bu anomal havalar virus xəstəliklərinin artması üçün əlverişli şərait yaradır. Payızda qrip və soyuqdəmə xəstəlikləri hər il artır. Belə havalar isə xəstəliklərin daha da artmasına səbəb yaradır. Ona görə də çalışmaq lazımdır ki, müəyyən qoruyucu vasitələrdən, tibbi məkalardan istifadə olunsun. İctimai nəqliyyatda, insanların kütləvi toplaşdığı yerlərdə diqqətli olmaq lazımdır. Payız fəslində bədənə immun sistemi zəifləyir və orqanizm temperatur dəyişməsinə uyğunlaşa bilmir. Ona görə də özümüzü bu xəstəliklərdən qorumalıyıq. Mütəəddim və fiziki hərəkətlə məşğul olmaq lazımdır. Əzələləri tonusda saxlamaq lazımdır ki, bədənə müqaviməti güclü olsun.

taxtın basırıq, sıxlıq olmasıdır. Bundan başqa, yağışlıqlar az olduğu üçün mülayim hava da isti təsiri bağışlayır: “Yayda isti yandırır, qovurur, hətta əsən külək də isti, narahatedici olur. Payızın küləyi qış havasını xatırladır, qışda isə lap dəhşətdir. Yenə də külək dondurucu şaxta effekti yaradır. Hərçənd şaxtanın dərəcəsi bəzən 1, bəzənsə 0 dərəcəyə yaxındır. 1-0 dərəcə şaxta Bakı üçün dəhşətli iqlim şəraiti deməkdir. Bölgələrdə isə belə deyil. Hər fəsil özünü normal şəkildə büruzə verir. Şəhər mühitində, həm də Bakı kimi şəhərdə payızın “isti hava” ilə assosiasiya olunması təəccüblü deyil. Bu, “payız fəslə yoxdur”, deməyə əsas vermir. Payız

var, amma Bakıda hiss olunmur. Yəni hər təsadüfi halından nəticə çıxarıb fəsilləri heçə saymaq düzgün deyil. Bu, müvəqqəti dəyişənlikdir”.

Bundan başqa, aparılan araşdırmalar müəyyənləşdirib ki, payız fəslində yağışların müşahidə olunmaması bir neçə səbəblə əlaqələndirilir. Məsələn, əvvəlki aylarda yağışın normaya yaxın və ya normadan artıq olması səbəbindən müəyyən müddət quraqlıq yaşanması mümkündür. Bu, iqlim balansından irəli gələn təbii proses hesab olunur. Həmçinin qeyd edilir ki, bəzi ölkələrdə, o cümlədən İranda yaranan problemlərlə bağlı süni şəkildə kimyəvi üsullarla yağış yağdırılması praktikasından istifadə olunur.

Burada əsasən ağırlaşdırıcı material kimi gümüş tozundan istifadə olunur və gümüş tozu müəyyən hündürlüyə qədər qaldıraraq buludların üstünə səpilir. Səpilərkən dərhal özünü adsorbsiyaya verərək nəmli suları, yağışlı suları özünə çəkir və onları müəyyən istiqamətə yönəltmək mümkündür.

Amma bu da faktıdır ki, iqlimdə baş verən kəskin dəyişikliklər artıq öz fəsadlarını göstərməkdədir. Temperatur 1,5°C həddini keçib və 2°C-ə çatmaması üçün Paris İqlim Konfransı çərçivəsində saziş imzalanıb ki, ölkələr bu həddin aşılmasına imkan verməsinlər. Bu da əsasən emissiyaların azaldılmasına bağlıdır. Yeni yanacaqdan daha az

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Sevinc TELMANQIZI

Naxçıvan özü özünü maliyyələşdirəcək?

Muxtar respublikanın deputatı izah etdi: “Ayrılan dotasiyanın bu ilə nisbətən 25.9% azalması tamamilə normaldır”

2026-cı ilin dövlət büdcəsinin gəlirləri və xərcləri artımla nəzərdə tutulub. Fərhəndirici haldır ki, qeyri-neft-qaz sektorundan büdcəyə daxil olan vəsait bu ilin göstəricilərinə nisbətən 13.5% çoxdur. Bu da əvvəlki illərdə iqtisadiyyatı şaxələndirmək üçün qeyri-neft-qaz sektoruna yönəldilən sərmayələrin artıq səmərə verməsinin nəticəsidir. Hesab edirik ki, istifadəyə verilmiş yeni istehsal müəssisələri tam gücü ilə işlədikcə bu sektordan büdcə daxil olmaları da xeyli artacaq və neft-qaz sektorundan azalmaları daha çox üstələyəcək.

Bunu Milli Məclisin deputat Eldar İbrahimov parlamentin noyabrın 20-də keçirilən büdcə müzakirələrində deyib. O qeyd edib ki, büdcənin xərclər bölməsinə diqqət yetirdikdə əsas artımın müdafiə və milli təhlükəsizlik, sosial müdafiə təminat bölmələrində olduğu aydın olur:

“Bu da təbiidir. Belə ki, hər ölkədə olduğu kimi respublikamızda da dövlətin qarşısında duran əsas vəzifə ölkənin müdafiə qabiliyyətini və milli təhlükəsizliyini möhkəmləndirmək, habelə vətəndaşların sosial-rifah halının

yaxşılaşdırılmasıdır. Bu mənada ölkəmizin müstəqilliyi və suverenliyi təmin olunsun da beynəlxalq aləmdə baş verənlər respublikamızın hərbi potensialının gücləndirilməsini tələb edir. Ona görə də bu sahəyə ciddi diqqət ye-

tirilməsini 44 günlük Vətən müharibəsində Azərbaycan Respublikasının Müzəffər Ali Baş Komandanı Prezident İlham Əliyev cənablarının rəhbərliyi ilə əldə etdiyimiz möhtəşəm qələbəyə əsaslanaraq tamamilə haqlı hesab edi-

rəm.

Sosial müdafiə və sosial təminat məsələlərinə büdcə vəsaitinin cari ilə nisbətən 2.6% artıq nəzərdə tutulması da ölkəmizdə həyata keçirilən siyasətə tam uyğundur. Belə ki, hörmətli Prezidentimizin dediyi kimi, ölkə siyasətinin mərkəzində Azərbaycan vətəndaşının durmasını bir daha təsdiq edir.

Dövlətin qarşısında duran əsas vəzifələrdən biri də ölkə əhalisinin ərzaq təhlükəsizliyinin təmin edilməsidir. Bu məqsədlə də büdcənin xərclər bölməsində kənd təsərrüfatına bu ilə nisbətən 1.5%, yəni 18 milyon 300 min manat çox vəsait ayrılması nəzərdə tutulur. Bu da onu deməyə əsas verir ki, kənd təsərrüfatı məhsul istehsalçıları əvvəlki illərdə olduğu kimi, vergi güzəştlərindən, yeni əkin sahələrinə, istehsal etdikləri məhsula və digər mövcud subsidiyalardan 2026-cı ildə də istifadə edəcəklər. Bu da onları məhsul istehsalını artırmağa sövq edəcək”.

Eldar İbrahimov Naxçıvana ayrılan vəsaitin azalmasına da münasibət bildirib: “Son vaxtlar muxtar respublikada dövlət idarəçiliyində struktur dəyişiklikləri və islahatları aparıldı. Bunun nəticəsində gələn ilin büdcəsinin gəlir və xərclərində 4.4% azalma qeyd olunur. Bu da aparılan tədbirlərin səmərəli nəticə verdiyini təsdiq edir. Digər tərəfdən, əvvəlki illərdə muxtar respublikaya dövlət büdcəsindən daha çox dotasiya ayrılması artıq öz bəhrəsini verir. Belə ki, 2026-cı ildə muxtar respublikanın öz gəlirləri ümumi gəlirlərin 56.2%-ni təşkil edəcək ki, bu da cari ildəki 43.4%-dən xeyli çoxdur. Bu da onu göstərir ki, yaxın illərdə Naxçıvan Muxtar Respublikası dövlət büdcəsindən aldığı dotasiya hesabına öz xərcini heç bir yardım almadan öz gəlirləri hesabına ödəyəcək. Ona görə də muxtar respublikaya ayrılan dotasiyanın bu ilə nisbətən 25.9% azalması tamamilə normaldır”.

MUSAVAT

Son səhifə

N 211 (8821) 21 noyabr 2025

Türkiyədə fəaliyyət göstərən müəssisə çayın yanında verilən limona görə cərimələndi

Türkiyə Ticarət Nazirliyi İstanbulun Üsküdar rayonunda fəaliyyət göstərən bir müəssisəni çayın yanında verilən limon üçün 10 lirə (40 qəpik) tələb etdiyinə görə cərimələyib. Bu barədə Ticarət Nazirliyinin mətbuat müşaviri Bekir Kaplan məlumat verib. Onun sözlərinə görə, müəssisədə aşkar edilən ümumilikdə 12 qayda pozuntusuna görə ümumi məbləği 37 992 lirə (təxminən 1 525 manat) olan inzibati cərimə tətbiq edilib. Bekir Kaplan bildirib ki, son vaxtlar bəzi KİV-də çayla verilən limon üçün 10 lirə ödəniş alınması barədə yayılan xəbərlərdən sonra araşdırma aparılıb. Yoxlama nəticəsində müxtəlif qanun pozuntuları müəyyən edilib və istehlakçıların hüquqlarının qorunması üçün müvafiq tədbirlər görüldü.

Kanadalı qadın üçdəqiqəlik ürək dayanması zamanı hiss etdiklərini açıqlayıb

Kanadalı Kelli Elveyns üçdəqiqəlik ürək dayanmasından sonra yaşadığı təcrübəni açıqlayıb. Oxu.Az "The Mirror" nəşrinə istinadən xəbər verir ki, qadın nəfəs almaqda çətinlik çəkib və onun ağciyərlərində problemlər yaranıb. Vəziyyəti pisləşən Kelli təcili yardım çağırıb. Zəngdən az sonra o, huşunu itirib. Hekimlərin söyləməsinə görə, qadın üç dəqiqə ərzində qadın özünə gəlib.

"Həmin anda ruhuma çevrildiyimi hiss etdim. Özümü qərribə bir məkanda tapdım. Sanki kiçik işıqlarla dolu bir kainatda idim", - Kelli təəssüratlarını bölüşüb.

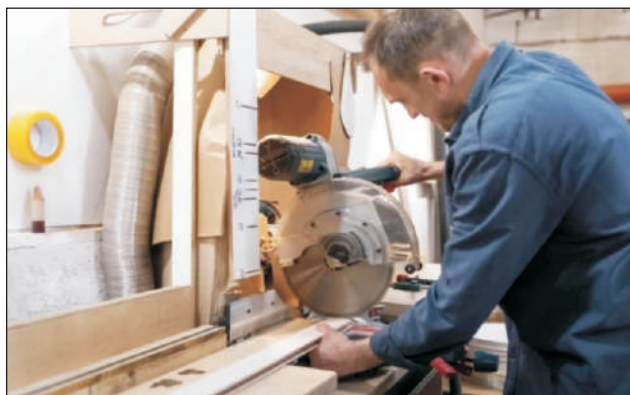
ABŞ-də qızıl unitaz 12 milyon dollara satıldı

ABŞ-də tanınmış italiyalı rəssam Mauritsio Kattelanın dizayn etdiyi 100 kiloqramlıq, 18 karat qızıldan hazırlanmış "Amerika" adlı unitaz hərracda 12 milyon 110 min dollara satılıb. Oxu.Az xəbər verir ki,

qeyri-adi unitaz məşhur "Sotheby's" hərrac evində alıcı tapıb. Məlumatla görə, satışla bağlı məlumat hərrac evinin saytında yerləşdirilib. Qeyd olunur ki, Kattelanın hazırladığı unitaz tam işlək vəziyyətdədir.

Almaniyada 150 minə yaxın iş yeri ixtisar ediləcək

Almaniyada kütləvi işdən çıxarma dalgası güclənir. 88 müəssisədə ümumilikdə 147 522 iş yerinin ixtisar edilməsi planlaşdırılır. Oxu.Az bildirir ki, bu barədə "Bild" qəzeti "Initiative Neue Soziale Marktwirtschaft" lobbisi təşkilatının araşdırmasına istinadən məlumat verib. Araşdırma 1 iyul 2024-cü il tarixindən etibarən işçi ixtisarlari haqqında elan etmiş şirkətləri əhatə edir.

Siyahıda demək olar ki, iqtisadiyyatın bütün sektorları var: avtomobil ehtiyat hissələrinin böyük tədarükçüləri, logistika və informasiya texnologiyaları şirkətləri, aviadaşıyıcılar, həmçinin kiçik maşınqayırma firmaları. Təkcə "Deutsche Bahn" dəmiryolu konserni 30 min əməkdaşı işdən çıxarmaq niyyətindədir, avtomobil ehtiyat hissələri istehsalçısı "ZF" isə 14 min işçini ixtisar edəcək.

Belə unitazlardan dünyada yalnız iki ədəd mövcuddur. Onlardan biri 2019-cu ilin sentyabrında Böyük Britaniyadakı Blenheim sarayından oğurlanıb. Unitaz sarayda keçirilən incəsənət sərgisi çərçivəsində nümayiş etdirilib və istifadəyə yararlı olub.

Alimlərdən yeni iddia: itlər də autizmdən əziyyət çəkir

Britaniyalı alimlər iddia edirlər ki, autizm yalnız insanlarda deyil, itlərdə də özünü göstərə bilər. Bəzi ev heyvanlarında insanlarda müşahidə olunan autizm və diqqət çatışmazlığı hiperaktivlik pozuntusu (ADHD) ilə əlaqəli simptomlar qeydə alınır. Hazırda itlərdə autizm və ya ADHD üçün rəsmi şəkildə təmin diaqnoz mövcud deyil. Buna görə də bu cür davranışlar "itlərin disfunksional davranış pozuntusu" adı altında qruplaşdırılır. Araşdırmanın müəlliflərindən biri bildirib: "Bəzi itlər neyrotipik insanlara çox bənzəyirlər. Bəziləri isə daha çox neyrodivergent xüsusiyyətlər göstərir və autizm və ya ADHD olan insanları xatırladır".

Əvvəllər alimlər bu cür pozuntunun yalnız insanlara xas olduğunu düşünürdülər. Müasir tədqiqatlar isə təkcə itlərdə deyil, həmçinin siçovul və siçanlar da daxil olmaqla bir çox canlılarda neyroinkisaf pozuntuları ilə əlaqəli davranış və genetik xüsusiyyətlər olduğunu göstərir.

Bunları bilirsinizmi?

- * Yeməkdən qabaq dişlərinizi fırçalasanız, daha az yemək yeyəcəksiniz.
- * Hiçqırığınız tutduğu zaman 10 saniyə nəfəs almayın və 3 dəfə udqunun. Hiçqırığınız keçəcək.
- * Əgər soyuq duş altında 3 dəqiqə dayansanız, 40 kalori yandıracaqsınız.
- * Qədəhdəki şərabın keyfiyyətini öyrənmək istəyirsinizsə, qədəhi asta çalxalayın. Qədəhin içindəki çöküntü nə qədər qatıdırsa, şərab bir o qədər keyfiyyətlidir.
- * Yumurtanı qaynadarkən onun çatlamasını istəmirsinizsə, qaba yanmış kibrit qoyun.
- * Tərə qarşı dezodorantları şəhər yox, gecə vurun. Bu, daha uzun müddətə qoxunun qarşısını alacaq.
- * Ütünün suyunun içinə bir az ətir vursanız, paltarlarınızdan gözəl qoxu gələcək.
- * Külqabının pis iylənməməsi üçün onu su ilə yox, zeytun yağı ilə isladın.
- * Pişiklərin divan və ya kreslonuza oturmasını istəmirsinizsə, həmin yerə naftalin qoyun. Pişiklər onu heç sevməzlər.
- * Saçlarınızı boyadarkən üzünü dəyən boyanı südə batırılmış pambıqla silin.
- * Yata bilmirsinizsə, albalı suyu için.
- * Zibil qutunuzun içinə soda və ya qabartma tozu töksəniz pis qoxunun qarşısını ala biləcəksiniz.
- * Yumurtanı qaynatdıqdan sonra qalan suyu dibiçəyə tökün. Bitkilərə çox xeyirlidir.
- * Dırnaq boyasından qalan sarılığı götürmək üçün dırnağa sirkə sürün. Rəngini açacaq.
- * Mədəniiz bulanırsa, bir stəkan qəhvə için.

Duz beyinə necə təsir göstərir?

Duzdan həddindən artıq istifadə təkcə ürək-damar sisteminə deyil, həm də beyin sağlamlığına ciddi təhlükə yaradır, depressiya, narahatlıq və demensiya riskini artırır. Oxu.Az xəbər verir ki, bu barədə "Journal of Affective Disorders" məlumat yayıb. Gündəlik duz norması təqribən 6 qramdır, lakin insanların çoxu bu limiti mütəmadi olaraq aşır. Bu isə əsasən kolbasa, sous, çips və yarımfabrikat kimi hazır məhsulların yüksək duz tərkibi ilə bağlıdır.

Bu sahədə aparılan genişmiqyaslı elmi tədqiqatlar duzlu qidalarla psixi sağlamlıq arasında narahatedici bir əlaqə olduğunu üzə çıxarıb. Belə ki, 12 il ərzində yüzminlərlə insanın müşahidəsi göstərib ki, yeməyə mütəmadi olaraq duz əlavə etmək verdiyi depressiya riskini 37%, narahatlıq riskini isə 27% artırır. Neyrobioloqlar bildirirlər ki, orqanizmdə natriumun çoxluğu iltihab yaranan IL-17A zülalının artmasına səbəb olur və bu da əhvalruhiyyəyə nəzarət edən neyroötürücülərin tarazlığını pozur.

Duzun koqnitiv funksiyalara mənfi təsiri də az deyil. Elmi məlumatlara görə, duzlu qidaya üstünlük verən insanlarda demensiya riski 19-73% yüksəlir. Duzdan həddindən artıq istifadə nəticəsində yaranan xroniki hipertoniya beyin qan dövranını zəiflədir, oksigen çatışmazlığına və neyronların zədələnməsinə səbəb olur. Duzun daha bir zərərli təsiri isə daxili qulaqda maye balansının pozulması nəticəsində eşitmə itkisi riskinin 23% artmasıdır.

Çində həşəratlarla zəngin qəhvə satışa çıxarıldı

Çində həşəratlarla zəngin qəhvə satışa çıxarılib. Pekin Həşərat Muzeyi müştərilərinə əzilmiş tarakanlar və qurudulmuş un qurduları ilə dəmlənmiş qəhvə təqdim edir. Muzeyin əməkdaşları bildirirlər ki, bu içki təhlükəsizdir və müalicəvi xüsusiyyətlərə malikdir. Tarakan tozunun qan dövranını yaxşılaşdırdığı, un qurdlarının isə immunitet sistemini gücləndirdiyi iddia olunur.

Xəbərdə qeyd edilir ki, qəhvənin tərkibinə qatılan böcəklər ənənəvi Çin tibb mağazalarından əldə edilir. Həşəratlardan hazırlanan qəhvənin bir fincanı təxminən 6 dollara müştərilərə təqdim olunur.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Baş redaktor:
Nazim SABİROĞLU

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnilib, "Son dakika" MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi
2528-ci məhəllə ev 44/d
Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Lisensiya N: B 114
SAYI: 1.500